

*Psychische Vermoeidheid
in de Arbeidssituatie*

JAARVERSLAG 2000

van het

NWO PRIORITEIT-programma

Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie

JAARVERSLAG 2000

van het

NWO PRIORITEIT-programma

Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Postbus 93461

2509 AL Den Haag

secretaris PVA-programma: mw. Drs. D.C.J. Borsboom

telefoon 070 34 40 906

email: borsboom@nwo.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	1
2.	Object, doel en aanleiding van het programma	2
3.	Inhoud van het programma:	
	Deelgebied I Acute psychische vermoeidheid in relatie met arbeid	3
	Deelgebied II Langdurige psychische vermoeidheid in relatie met arbeid	
	II-a Epidemiologisch onderzoek	5
	II-b Psychologische factoren van vermoeidheid als psychische klacht	6
	Deelgebied III	8
	Diagnostiek, behandeling en begeleiding gericht op het behoud of erstel van arbeidsvermogen, in relatie met psychische vermoeidheid	
	Deelgebied IV Psychische vermoeidheid, chronisch zieken en arbeid	10
	Overige programma-onderdelen	12
4.	Maatschappelijke inbedding	13
5.	Voorlichting en PR activiteiten	15
6.	Activiteiten van de Dwarsverbandcommissie in 2000	17
7.	Toegekende projecten in 2000	22
8.	Voortgangskoördinatie	23
9.	Toedeling van middelen	25
10.	Matching	27
	Bijlage I Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied I	29
	Bijlage II Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied II	36
	Bijlage III Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied III	46
	Bijlage IV Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied IV	50
	Bijlage V Overige Projecten / Publicaties 2000	54
	Bijlage VI Adreslijst leden Dwarsverbandcommissie PVA	57

Zie ook de PVA- Website: <http://www/pva.magw.nl>

1. INLEIDING

Dit jaarverslag bevat de weergave van werkzaamheden die in 2000 zijn uitgevoerd door het NWO PRIORITEIT-Programma Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie (PVA).

Het PRIORITEIT-programma PVA omvat multidisciplinair onderzoek naar psychische en somatische oorzaken van psychische vermoeidheid in relatie met arbeid; naar de gevolgen ervan voor het functioneren binnen en buiten de arbeid, en gezondheid en ziekte.

Het PVA-programma is ontstaan vanuit het NWO Gebied Maatschappij- en Gedragswetenschappen (MaGW) dat ook het penvoerderschap voert, en het NWO Gebied Medische Wetenschappen (MW).

De coördinatie van de uitvoering van het PVA-programma berust bij een Dwarsverbandcommissie (DVC), die bestaat uit:

Prof.dr. T.F. Meijman (voorzitter)	Rijksuniversiteit Groningen (Maatschappij- en Gedragswetenschappen)
Prof.dr. R.J. van den Bosch	Rijksuniversiteit Groningen namens het Gebiedsbestuur Medische Wetenschappen
Prof.dr. F.J.H. van Dijk	Universiteit van Amsterdam (Medische Wetenschappen)
Prof.dr. W.B. Schaufeli	Universiteit Utrecht (Maatschappij- en Gedragswetenschappen)
Dr. G.H.M. Swaen	Universiteit Maastricht (Medische Wetenschappen)
Prof.dr. Ch.J. de Wolff	emeritus hoogleraar Universiteit Nijmegen, namens het Gebiedsbestuur Maatschappij- en Gedragswetenschappen

2. OBJECT, DOEL EN AANLEIDING VAN HET PRIORITEIT-programma Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie

In het ingediende voorstel voor het PRIORITEIT-programma Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie (PVA) van februari 1995 wordt de volgende omschrijving van psychische vermoeidheid gehanteerd:

“Het syndroom dat ontstaat als gevolg van psychische belastingen die zich ontwikkeld hebben in voorafgaande fysieke en psychische activiteit, in het bijzonder arbeidsactiviteit, en dat betrekking heeft op negatieve veranderingen in psychische functies op basis waarvan het moeilijk, of zelfs onmogelijk wordt om doelgericht (taak)gedrag te ontwikkelen of in stand te houden”¹.

Als normaal, reversibel verschijnsel treedt psychische vermoeidheid op in elke vorm van taakgedrag, wanneer dat maar lang genoeg en ononderbroken wordt volgehouden. Deze acute psychische vermoeidheid wordt onderscheiden van vermoeidheid die als psychische klacht vrijwel niet taak--specifiek is en ook nauwelijks reversibel op kortere termijn. Dit laatste wordt aangeduid als langdurige vermoeidheid als psychische klacht. Beide verschijnselen worden gekenmerkt door een symptomatologie die op belangrijke aspecten overeenkomstig lijkt, hoewel niet identiek is. In de gradatie ervan worden echter sterke verschillen gevonden, met dienovereenkomstig gevolgen voor het functioneren en voor gezondheid en ziekte.

Het PVA-programma heeft als doel het entameren en stimuleren van een reeks samenhangende onderzoeken, vanuit medische, gezondheidskundige en psychologische invalshoeken, naar de aard en de samenhang van acute vermoeidheid en langdurige vermoeidheid als psychische klacht: hun ontstaan, signalering en preventie in de arbeid; en naar hun gevolgen voor het functioneren binnen en buiten de arbeid, en voor gezondheid en ziekte. Naast het genereren van specifieke kennis omtrent psychische vermoeidheid in de arbeid beoogt het PRIORITEIT-programma PVA tevens bij te dragen aan de toepassing van deze inzichten en daarmee aan de wetenschappelijke ondersteuning van de arbo-praktijk.

De aanleiding voor het PVA-programma is tweeledig geweest. Ten eerste is arbeids-gerelateerde psychische problematiek, waarvan vermoeidheid een kernsymptoom vormt, een maatschappelijk probleem waarmee hoge sociale en economische kosten verbonden zijn. De Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) vraagt een actieve opstelling van werkgevers en werknemers ten aanzien van preventie van gezondheids- en welzijnsrisico's. Deze wet kent aan Arbo-diensten een belangrijke rol toe, namelijk de professionele ondersteuning en advisering hierbij. De benodigde inzichten en instrumenten hiertoe ontbreken echter grotendeels. Het PVA-programma wil een bijdrage leveren in de wetenschappelijke onderbouwing hiervan en daarmee aan de verwetenschappelijking van de arbo--praktijk.

Ten tweede heeft het wetenschappelijke onderzoek naar psychische vermoeidheid in de arbeid tot op heden vooral monodisciplinair gestalte gekregen, bijvoorbeeld in de arbeidspsychologie, de klinische en gezondheidspsychologie, de epidemiologie en de bedrijfsgezondheidskunde. Dit onderzoek heeft belangwekkende deelresultaten opgeleverd, maar de grenzen van de desbetreffende discipline werden nauwelijks overschreden. De samenhang tussen de onderzoeksinspanningen vanuit verschillende disciplines is dan ook tot nu toe onderontwikkeld gebleven.

¹. Zie ook T.F. Meijman & W. Schaufeli (1996), Psychische Vermoeidheid en Arbeid. De Psycholoog, 31 juni 1996, 236-242.

Het PVA-programma stelt zich expliciet ten doel multidisciplinair onderzoek te bevorderen.

3. INHOUD VAN HET PRIORITEIT-programma PVA

In het PVA-programma wordt onderzoek uitgevoerd op vier (deel)gebieden:

Deelgebied I Acute psychische vermoeidheid in relatie met arbeid

Deelgebiedleider: Prof.dr. T.F. Meijman

Coördinerend postdoc: mevrouw.dr. M.M. Lorist

Deelgebied I gaat over onderzoek naar determinanten en ontwikkelingsmechanismen van acute psychische vermoeidheid in relatie met arbeid en de gevolgen daarvan voor het functioneren en het welbevinden. Binnen het Deelgebied zijn er drie onderzoekslijnen, te weten: onderzoek van handelingsefficiëntie, onderzoek van neuroendocriene modulering van geheugenprocessen en onderzoek van neuroendocriene en (stemming) spill-over effecten van taakbelasting.

Het onderzoek binnen de eerste lijn heeft een funderend karakter. Beoogd wordt het bestaande inzicht te verdiepen in vermoeidheid als verschijnsel in de psychische regulering van taakverrichtingen. Daartoe moeten bestudeerd worden de relaties tussen taakspecifieke cognitieve controleprocessen en daaraan gerelateerde inspannings- en motivatiemechanismen aan de ene kant, en aan de andere kant vermoeidheidsverschijnselen zoals die tot uiting komen in veranderingen van de handelingsefficiëntie. Belangrijke onafhankelijke variabelen zijn: tijd van het etmaal in relatie met de taakduur en met de duur en de aard van overige belastingen, tijdsdruk, pauze regime en als mediërende variabelen motivationele toestand en gezondheidstoestand van de taakuitvoerder en psychosociale context. Binnen deze onderzoekslijn zijn inmiddels vier internationale publicaties verschenen of in druk en twee publicaties zijn aangeboden.

In de tweede lijn gaat het om onderzoek naar de modulering van geheugenprocessen door neuroendocriene activering. De achterliggende gedachte is dat onder invloed van belastingen het sympatisch bijniemerg systeem (adrenaline en noradrenaline) en de hypofyse bijnierschors (ACTH en cortisol) worden gestimuleerd. Uit dieronderzoek zijn er aanwijzingen dat zowel (perifeer afgescheide) adrenaline als cortisol, direct of indirect, invloed kunnen hebben op hersenstructuren die van belang zijn voor het adequaat functioneren van geheugenprocessen, met name van emotioneel geladen materiaal. In deze lijn wordt onderzoek gedaan volgens een experimentele opzet middels farmacologische blokkade of stimulering (double blind placebo gecontroleerd) bij proefpersonen met burnout klachten en depressieve klachten, en bij gematchte controles zonder klachten, met als doel inzicht te krijgen in de neuroendocriene modulatie van geheugenprocessen en mogelijke verschillen daarin tussen patient-groepen en gezonde controles.

In deze onderzoekslijn zijn inmiddels drie publicaties aangeboden aan internationale tijdschriften.

In de derde lijn gaat het om onderzoek naar de betekenis van herstel van werkbelasting, en meer in het bijzonder om onderzoek naar determinanten van spill-over van inspanningsverschijnselen op de niveaus van cognitief, fysiologisch (met name neuroendocrien) en emotioneel functioneren, vanuit de werksituatie naar herstelsituaties buiten het werk. In vigerende arbeidspsychologische en arbeidsgeneeskundige theorieën, zoals het 'belasting-herstel model' en het 'herziene model belasting-belastbaarheid', wordt verondersteld dat de cumulatie van dergelijke verschijnselen, op grond van onvoldoende kwantitatief of kwalitatief herstel(mogelijkheden), een sleutelrol speelt in de ontwikkeling van acute vermoeidheid naar langdurige vermoeidheid als

psychische klacht. Tevens wordt in deze lijn onderzoek gedaan naar de interferentie, positief of negatief, tussen de werksituatie en de thuissituatie.

Uit het onderzoek in deze lijn zijn inmiddels vier publicaties in internationale tijdschriften of in druk voortgekomen en twee proefschriften:

van mevrouw dr. J.K Sluiter, *How about Work Demands, Recovery, and Health: A neuroendocrine field study during and after work.*
(AMC, Universiteit van Amsterdam, 1999, ISBN: 90-72748-41-7)

van dr. E. Hanson, *Exploring the short-term effects of effort-reward imbalance.*
(Universiteit Utrecht, 2000, ISBN: 90-393-2211-2)

Deelgebied II Langdurige psychische vermoeidheid in relatie met arbeid

Deelgebied II betreft onderzoek naar het ontstaan en het beloop van langdurige vermoeidheid als psychische klacht in relatie met arbeid en naar de betekenis daarvan voor psychische gezondheidsaandoeningen als overspannenheid en burnout en daaraan ~~g~~relateerde uitval uit de arbeid.

Binnen dit deelgebied worden twee gebieden onderscheiden, te weten:

II-a Epidemiologisch onderzoek naar de etiologie en het procesverloop van vermoeidheid als psychische klacht in relatie met arbeid

II-b Onderzoek naar psychologische aspecten van vermoeidheid als klacht in relatie met arbeid

II-a Epidemiologisch onderzoek

Deelgebiedleider: *dr. G.H.M. Swaen*

Coördinerende postdoc's: *dr. L.G.P.M. van Amelsvoort en mevrouw dr. A.J.H.M. Beurskens*

Het epidemiologisch onderzoek naar vermoeidheid als psychische klacht in relatie tot arbeid kenmerkt zich door een kwantitatief georiënteerde aanpak en is gericht op het verwerven van inzicht en kennis omtrent de omvang, de etiologie en de prognose van psychische vermoeidheid. Tot de epidemiologie behoort ook de kennis over de risicofactoren, het beloop en de factoren die het beloop beïnvloeden. Daarnaast worden ook de gevolgen van vermoeidheid bestudeerd voor het functioneren binnen en buiten het werk. Uiteindelijk dient de kennis te leiden tot aanbevelingen voor primaire en secundaire preventie.

De prospectieve cohortstudie onder 12.000 werknemers van 45 bedrijven is in mei 1998 van start gegaan. Alle zeven promotieprojecten zijn gekoppeld aan de Maastrichtse cohortstudie. Zij gebruiken de verzamelde data voor het beantwoorden van hun onderzoeksvraagstellingen. Daarnaast wordt de populatie van de Maastrichtse cohortstudie door een aantal onderzoeksprojecten gebruikt als samplingframe.

In 2000 zijn volgens plan de circa 9.000 respondenten drie maal aangeschreven, één maal met een uitgebreide vragenlijst en twee maal met een korte vragenlijst. De respons is in 2000 hoog gebleven, mede door de reminder die steeds kort na de verzenden van de vragenlijsten is uitgestuurd. Ook hebben de andere response verhogende activiteiten, zoals de nieuwsbrief en het verloten van een aantal vakantie-reizen hiertoe bijgedragen.

Ook in 2000 zijn voor alle deelnemende bedrijven rapportages gemaakt. Deze bedrijfsrapportages geven een beeld van de arbeidsgebonden factoren in dat bedrijf, gespiegeld aan de bedrijfstak en het gehele cohort. Voorts werd in de rapportage een vergelijking gemaakt met 1999.

Voorts zijn door middel van enquêtes onder P&O functionarissen gegevens over de bedrijven verzameld. Deze fase is afgerond.

Een derde stroom van gegevens zijn de verzuimgegevens. Van alle deelnemers worden via de bedrijven de individuele verzuimgegevens verzameld. Ook in 2000 bleek dit een arbeidsintensieve

methode te zijn. Zo moest veelvuldig met de bedrijven over de aanlevering overlegd worden. De verzuimgegevens zijn nog niet volledig, maar de bedrijven hebben alle medewerking toegezegd.

Werknemers die langer dan zes weken verzuimden werden middels telefonische enquêtes geïnterviewd. Inmiddels zijn 485 verzuimende werknemers geïnterviewd.

De onderlinge afstemming van de zeven projecten is onder meer gewaarborgd door het instellen van een AIO overleg waarbij alle promovendi onder begeleiding van een wetenschappelijk medewerker de voortgang van de projecten bespreken.

Daarnaast zijn de projectleiders maandelijks bijeen geweest in het werkgroep overleg.

Gezien de verdere voortgang van de opbouw van het longitudinale databestand is door de vakgroep epidemiologie aandacht besteed aan de kwaliteitscontrole en verdere stroomlijning van de data invoer en statistische analyse. In dit kader is onder meer de reden van verzuim voor circa 5000 deelnemers, zoals door hen zelf opgegeven, gecodeerd volgens de International Classification for Primary Health Care.

Naast de zeven promotieprojecten zijn in 2000 enkele plannen uitgewerkt om de verzamelde gegevens te gebruiken voor het beantwoorden van vraagstellingen die niet centraal staan in deze zeven promotie projecten. Enkele voorbeelden hiervan zijn: onderzoek naar de redenen om van baan te veranderen, de samenhang tussen de centrale meetinstrumenten, psychologische factoren die van invloed zijn op verzuim, psychologische aspecten van toekomst onzekerheid, de rol van psychologische factoren op het rapporteren van klachten van het bewegingsapparaat en de rol van de bedrijfscultuur op vermoeidheid.

II-b Psychologische factoren van vermoeidheid als psychische klacht

Deelgebiedleider: prof.dr. W.B. Schaufeli

Coördinerend postdoc: dr. T.W. Taris (na 1 november 2000 dr. J. de Jonge)

Het onderzoek in Deelgebied II-b is gericht op het in kaart brengen van psychologische factoren en processen die een rol spelen bij het ontstaan en beloop van psychische vermoeidheid als klacht. Het gaat om factoren en processen die op verschillende niveaus gesitueerd zijn. De onderzoeksprojecten zijn op dusdanige manier opgezet dat ook de relaties tussen deze niveaus bestudeerd kunnen worden. Van bijzondere betekenis is de vraag in hoeverre een cumulatie van acute vermoeidheid tot chronische vermoeidheidsverschijnselen in de zin van psychische klachten leidt. Er kunnen drie verschillende analyseniveaus worden onderscheiden waarop psychische vermoeidheid bestudeerd kan worden, te weten (1) intra-psychische processen (de persoon), (2) inter-persoonlijke processen (de sociaal-psychologische context), en (3) externe gebeurtenissen (de werksituatie).

1. Intra-psychische processen

Het lijkt evident dat individuele verschillen een rol spelen bij het ontstaan en beloop van psychische vermoeidheid. Met uitzondering van neuroticisme, extraversie, Type A gedrags-syndroom en ‘morningness/ eveningness’ hebben individuele verschilvariabelen echter relatief weinig aandacht gekregen in onderzoek naar psychische vermoeidheid. Systematisch onderzoek naar de rol van persoonlijkheidsfactoren in relatie met psychische vermoeidheid is daarom nodig.

2. Inter-persoonlijke processen

Aangenomen wordt dat interpersoonlijke processen een rol spelen bij het ontstaan en beloop van klachten. Daarbij gaat het enerzijds om sociale vergelijking en anderzijds om sociale beïnvloeding.

Dergelijke interpersoonlijke processen spelen in het bijzonder een rol bij psychische klachten in de werksituatie. Immers, op het werk wordt men bij uitstek geconfronteerd met anderen waarmee men zich vergelijkt en wier gedrag van invloed is op het eigen gedrag.

Het recent ontwikkelde identificatie-contrast model biedt de mogelijkheid om een aantal specifieke hypothesen over de rol van sociale vergelijkingsprocessen bij psychische vermoeidheid te toetsen. Daarbij kan worden voortgebouwd op het onderzoek op het gebied van sociale vergelijking en burnout dat de afgelopen jaren is verricht. Tevens moet onderzoek naar de rol van sociaal-psychologische processen binnen (semi-) autonome werkgroepen en hun relatie met de verdeling van de werklast en werkverantwoordelijkheden over de leden en de ontwikkeling van psychische vermoeidheid in samenhang hiermee in dit kader geplaatst worden. Tenslotte worden recente noties over gebrek aan wederkerigheid (onbillijkheid) in sociale relaties op het werk als uitgangspunt gehanteerd om te onderzoeken in hoeverre werkgerelateerde psychische vermoeidheidsklachten ontstaan via een proces van sociale uitwisseling. Daarbij wordt aangesloten bij lopend veldonderzoek naar burnout in diverse werksettings.

3. Externe gebeurtenissen

In veel theoretische modellen over werkstress wordt een belangrijke rol toegekend aan controle over externe gebeurtenissen en daaraan gerelateerde begrippen zoals beheersbaarheid, sturing, regelmogelijkheden en autonomie. Oncontroleerbaarheid, dan wel verlies van controle kan tot allerlei negatieve psychische gevolgen leiden, waaronder psychische vermoeidheid. Tot op heden heeft het onderzoek zich vooral geconcentreerd op effecten van afzonderlijke gebeurtenissen, zoals ontslagdreiging, en agressie en geweld. Onbekend is echter in hoeverre een cumulatie van oncontroleerbare, ingrijpende incidenten en omstandigheden in de werksituatie kan leiden tot psychische vermoeidheid.

Op alle drie genoemde analyseniveaus zijn projecten gestart met als onderwerpen:

- 1) het effect van onbillijkheid in werkrelaties op burnout;
- 2) burnout-besmetting;
- 3) burnout en sociale vergelijking;
- 4) de rol van persoonlijkheid en temperament in de relatie tussen werkstress en psychische vermoeidheid;
- 5) psychische vermoeidheid, ingrijpende gebeurtenissen op het werk en controleverlies;
- 6) effecten van autonome teamarbeid op psychische vermoeidheid;
- 7) two models at work: towards an integration of the Demand-Control Model and the Effort-Reward Imbalance Model in human service work, in the prediction of burnout and motivational outcomes.

Naast een aantal (inter-)nationale publicaties is in juni van al deze projecten een gezamenlijk themanummer verschenen in *Gedrag & Gezondheid* (28^e jaargang, nummer 3).

Door vertrek van de coördinerende postdoc, dr. T. Taris, is met ingang van 1 november de coördinatie van Deelgebied II-b overgenomen door dr. J. de Jonge (Sociale & Organisatie Psychologie, Universiteit Utrecht).

Deelgebied III Diagnostiek, behandeling en begeleiding gericht op het behoud of herstel van arbeidsvermogen, in relatie met psychische vermoeidheid

Deelgebiedleider: Prof. dr. F.J.H. Van Dijk
Coördinerend postdoc: mevrouw dr. J.A. Haafkens

Het gaat in dit Deelgebied om bedrijfsgezondheidszorgonderzoek en om onderzoek ten behoeve van de ontwikkeling en evaluatie van signalerings- en interventie-instrumenten, evenals onderzoek naar begeleidingsmethodieken in de arbo-praktijk.

Bij een aantal onderzoeksprojecten in dit deelgebied heeft matching plaatsgevonden vanuit het deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronische Ziekten, dat onderdeel is van het Onderzoeksprogramma van de Nationale Commissie Chronisch Zieken.

Daarnaast heeft matching plaatsgevonden vanuit Zorg Onderzoek Nederland (ZON) en het Vervangings/Participatiefonds voor het Onderwijs (VfPf). Ook heeft The Netherlands School of Occupational Health (NSOH), de voormalige Corvu, financieel bijgedragen.

In dit Deelgebied ligt de nadruk op de preventie en op klinische aspecten die zich voordoen bij vermoeidheid en daarmee verbonden psychische aandoeningen en ziekteverzuim bij werknemers. Het gaat hierbij om veelal langdurige psychische vermoeidheid en daarmee samenhangende psychische problematiek en aandoeningen zoals burnout, overspannenheid en posttraumatische stressproblemen en stoornissen.

Hierbij zijn in de eerste plaats de werknemers en de bedrijven zelf betrokken. In veel gevallen wordt vervolgens een beroep gedaan op sociaal-medische begeleiding en eventueel op medische/klinisch-psychologische behandeling. Hierbij kunnen Arbo-diensten, huisartsen en instellingen van geestelijke gezondheidszorg zoals Riagg's ingeschakeld zijn. In het onderzoek op dit gebied is daarom aandacht besteed aan de ontwikkeling en vooral aan de evaluatie van methoden en richtlijnen op het terrein van diagnostiek, behandeling, begeleiding en reïntegratie.

In april 2000 zijn de in 1999 gereed gekomen praktijkrichtlijnen voor diagnostiek/behandeling voor psychische problematiek zoals overspannenheid, burnout en langdurige vermoeidheid voor bedrijfsartsen geautoriseerd door de Nederlandse Vereniging voor Arbeids en Bedrijfsgezondheidszorg. Het PVA-programma heeft hier een essentiële bijdrage aan geleverd. Vanuit het ZON programma Sociaal-Medische Begeleiding is de feitelijke realisatie gefinancierd. Hiermee is – ook internationaal gezien – een belangrijke stap gezet in het kader van de ontwikkeling van evidence-based occupational medicine. Deze richtlijnen zijn mede gebaseerd op een meta-analyse van stressmanagement programma's, eveneens een PVA-onderzoeksproject. Een artikel daarover is gepubliceerd in de American Journal of Public Health (februari 2001). In 2000 zijn rapportages geschreven over de data-analyses verricht in het kader van het KPN interventie onderzoek. De verwachting is dat publicaties in 2001 en 2002 zullen verschijnen; daarin zullen de verzuimcijfers en gegevens over vermoeidheid over een periode van twaalf maanden zijn opgenomen.

In 1999 is een (aio) onderzoek gestart als een Randomized Clinical Trial (RCT) naar de effectiviteit van de begeleiding door bedrijfsartsen met behulp van de richtlijnen, bij onderwijzers en leraren die vanwege psychische problemen gerelateerd aan psychische vermoeidheid ziek thuis zijn. Eind 2000 werd vastgesteld dat er ondanks extra inspanningen van het onderzoeksteam onvoldoende instroom op gang kwam van leraren die zich vanwege problemen gerelateerd aan psychische vermoeidheid ziek hadden gemeld. De kans om de RCT binnen de beschikbare onderzoekstijd af te kunnen

ronden werd daardoor nihil. Daarom is besloten de onderzoeksvraagstellingen en het onderzoeksdesign aan te passen. Het onderzoek wordt nu opgezet als een prognostisch onderzoek waarbij de waarde van de interventies centraal staat. Onderzoek naar deskundigheidsbevordering waar het gaat om professionele vaardigheden gerelateerd aan langdurige psychische vermoeidheid en daarmee geassocieerde morbiditeit, is voortgezet. Ruim 140 bedrijfsartsen in opleiding en alle bedrijfsartsopleidingen in Nederland nemen hieraan deel. Een belangrijk aspect is de effectiviteit van probleem-gestuurd versus docent-gestuurd onderwijs. Het eerste artikel is geaccepteerd in een vooraanstaand Engels tijdschrift. Een tweede artikel is in voorbereiding.

Het normeren en valideren van een signaleringssysteem dat knelpunten zichtbaar maakt op het niveau van individuen, functies, bedrijven, beroepsgroepen en bedrijfstakken, is voor een deel afgerond. Dit signaleringssysteem, een onderdeel van het Periodiek Arbeidsgezondheidkundig Onderzoek volgens de Arbowet, draagt bij aan het in kaart brengen van bijzondere, dat wil zeggen, kwetsbare groepen, werknemers. Risicofactoren zoals werkdruk en emotionele belasting zijn per sector en beroepsgroep in kaart gebracht in de publicatie 'Werkstress in beeld'. Het uitbrengen van dit overzicht heeft ook in 2000 veel aandacht gekregen in de pers, van het ministerie SZW en de sociale partners. Een publicatie over de in het project gehanteerde methode van data-analyse is in het jaar 2000 aangeboden aan een Engelstalige vaktijdschrift.

Deelgebied IV Psychische vermoeidheid, chronische ziekten en arbeid

Deelgebiedleiders: Prof. dr. F.J.H. Van Dijk en prof.dr.T.F. Meijman
Coördinerend postdoc: mevrouw dr. J.A. Haafkens (vanaf mei 2000)

In dit Deelgebied wordt onderzoek geëntameerd dat wordt uitgevoerd in samenwerking met het deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronische Ziekten (AGP). Dit deelprogramma AGP is vanuit de Nationale Commissie Chronisch Ziekten in samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geëntameerd; de uitvoering berust bij het NWO Gebied Medische Wetenschappen.

Een substantieel deel van het PRIORITEIT-programma PVA (15%) wordt op basis van deze matchingsformule uitgevoerd.

Dit samenwerkingsprogramma heeft meerdere doelstellingen.

1. Het entameren en doen uitvoeren van op de praktijk gericht strategisch onderzoek, waarvan bijdragen te verwachten zijn aan het sociaal arbeidsbeleid en de arbo-zorg, gericht op het behoud of herstel van het arbeidsvermogen van mensen met een chronische ziekte.
2. Op basis van de actieve overdracht van resultaten (kennis en toepassing) uit het onderzoek zoals onder 1 bedoeld:
 - a. bevorderen van professionele deskundigheid in arbo- en gezondheidszorg, gericht op de bevordering van de arbeidsmarktpositie en arbeidsperspectieven van mensen met een chronische ziekte; en
 - b. het bevorderen van de praktische deskundigheid en weerbaarheid van de mensen 'om wier arbeidsvermogen het gaat' en hun organisaties.

In 1998 en 1999 is het reeds overeengekomen samenwerkingsprogramma (zie bijlage I van het jaarverslag PVA over 1996) voor een belangrijk deel geconcretiseerd in projecten die reeds waren of zijn gestart en in de selectie van nieuwe projectvoorstellen. Het programma is gebaseerd op het gecombineerde onderzoeksprogramma dat in november 1997 is goedgekeurd door zowel de Dwarsverbandcommissie van het PRIORITEIT-programma PVA als door de coördinatiecommissie deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronisch Ziekten. In deze commissie hebben zitting diverse vakspecialisten, het Werkverband Organisaties van Chronisch Ziekten en de Nationale Commissie Chronisch Ziekten.

Het gecombineerde programma bestaat uit drie soorten projecten.

In de eerste plaats zijn een viertal projecten die reeds waren aangevangen onder de verantwoordelijkheid van de Dwarsverbandcommissie PVA erkend als behorend tot het gecombineerde programma.

Voorts is voor een tweetal projecten die reeds in een vergevorderd stadium van voorbereiding waren onder de hoede van de Dwarsverbandcommissie PVA door beide commissies vastgesteld dat deze passen binnen het gecombineerde programma. Tot slot is na een open oproep tot vooraanmelding / indienen voorstellen voor nieuwe onderzoeksprojecten aan vijf onderzoeksprojecten het groene licht gegeven om tot uitvoering over te gaan. Eén project is in 1998 gestart. De overige vier onderzoeksprojecten zijn in de loop van 1999 gestart.

De onderzoeksprojecten hebben als onderwerp: chronische insomnie, diabetes mellitus, reumatoïde artritis, en de samenwerking tussen huisartsen en bedrijfsartsen en korte en lange termijn effecten bij patient-gebonden stressmanagement training.

In de loop van 2001 zal een workshop georganiseerd worden waarbij de verschillende projecten met elkaar in contact worden gebracht voor wat betreft aspecten die gerelateerd zijn aan het chronisch zieken karakter van het onderzoek. In 2000 zijn reeds contacten gelegd bij de PVA Werkconferentie in Kerkrade in oktober. Ook zal in 2001 gewerkt worden aan overzichtspublicaties en aan de organisatie van een internationale workshop over het thema Chronisch zieken en Arbeidsgebonden problemen.

In mei 2000 is mevrouw Haafkens als postdoc aangesteld. Deze nieuwe postdoc heeft tot taak het coördineren en begeleiden van de PVA onderzoeksprojecten in zowel de Deelgebieden III en IV. Tevens behoort tot de taak van deze postdoc om de internationale workshop te organiseren.

Overige programma-onderdelen

Secundaire analyses

In Nederland zijn in de loop der jaren bij verschillende instellingen zeer grote dataverzamelingen aangelegd waarin aspecten van psychische vermoeidheid zijn opgenomen. Deze gegevens zijn afkomstig uit bedrijfsgezondheidskundig onderzoek en zijn gedurende een reeks van jaren door de toenmalige Bedrijfsgezondheidsdiensten (BGD's), tegenwoordig Arbo-diensten, verzameld.

Ook zijn er gegevensbestanden voorhanden uit enkele grootschalige monitorstudies naar arbeidsomstandigheden en werkstress die in het (recente) verleden zijn uitgevoerd door CBS, TNO Arbeid (voormalig NIA/TNO) en door onderzoeksgroepen van de universiteiten van Utrecht, Leiden en Tilburg.

In opdracht van het NWO PRIORITEIT-programma PVA is een aantal secundaire analyses uitgevoerd op bovengenoemde gegevensbestanden.

Het resultaat van deze analyses geeft inzicht in:

- . de prevalentie van psychische vermoeidheid in de Nederlandse beroepsbevolking
- . de belangrijkste risicogroepen voor psychische vermoeidheid en
- . de belangrijkste determinanten van psychische vermoeidheid

De eerste twee vragen hebben, gezien het maatschappelijk belang van psychische vermoeidheid (en aanverwante werk-gerelateerde ziekten als overspanning / surmenage), vooral beleidsmatige implicaties. De laatste vraag heeft vooral consequenties voor het professioneel handelen van personen die in hun eigen werksituatie te maken hebben met het voorkómen en behandelen van psychische vermoeidheid (zoals personeelsfunctionarissen, arbo-coördinatoren, bedrijfsartsen).

In het kader van het uitvoeren van deze secundaire analyses is door de Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg (SKB) samenwerking aangegaan en (deels) financiële participatie ontwikkeld met TNO Arbeid en met het NIVEL.

Deze samenwerking leidde uiteindelijk tot een onder redactie van mevrouw dr. I.L.D. Houtman, prof.dr. W.B. Schaufeli en dr. T. Taris verschenen boek.

Dit boek, getiteld 'Psychische vermoeidheid en werk: Cijfers, trends en analyses', is in november 2000 verschenen in een bestaande reeks over werk en gezondheid bij uitgeverij Samsom, Alphen aan den Rijn (ISBN 90-14-06858-1).

Het boek bestaat uit vier delen:

- (1) een *inleiding* waarin ingegaan wordt op de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie van het probleem,
- (2) een deel waarin de *epidemiologie van vermoeidheid op het werk* wordt besproken op basis van grote, representatieve gegevensbestanden,
- (3) een deel waarin enkele *specifieke studies* op het gebied van 'psychische vermoeidheid' worden besproken, en waarin met name het aspect 'psychische vermoeidheid' nader is uitgewerkt, en
- (4) een afsluitend deel waarin *conclusies* worden getrokken en de resultaten van het voorgaande worden bediscussieerd.

De publicatie is tijdens het PVA Praktijkcongres "Door werk gevloerd" op 14-15 november aangeboden aan alle congresdeelnemers.

Rondom het verschijnen van het boek zijn de nodige publiciteits- en marketingacties door NWO en Samsom georganiseerd.

4. MAATSCHAPPELIJKE INBEDDING

Binnen het PVA-programma is inhoudelijk en financieel ruimte voor onderzoeksactiviteiten met een maatschappij gericht karakter. Steun vanuit maatschappelijke instituties is op brede schaal verkregen en heeft in een aantal gevallen geleid tot financiële ondersteuning. Voor een overzicht van de matchingspartners van het PVA-programma, zie pagina 29.

Relatie met het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Vanuit het Ministerie van VWS is geldelijke steun verkregen voor het (in samenwerking) uitvoeren van het deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronisch Zieken.

Relatie met professionals in de praktijk

Aparte vermelding verdienen de relaties met de curatieve sector waaronder met huisartsen, bedrijfsartsen, Riagg's en universitaire afdelingen Psychiatrie. Op deze wijze wordt een bijdrage geleverd aan door velen gewenste dwarsverbindingen tussen de vaak gescheiden werelden van arbeid en zorg.

Relatie met de vakbonden

Ook zijn samenwerkingsrelaties ontwikkeld met organisaties van werknemers, in het bijzonder de Federatie Nederlandse Vakbeweging, en de daarbij aangesloten bonden: Industriebond FNV, Dienstenbond FNV, inmiddels gefuseerd in Bondgenoten FNV, en Bouw- & Houtbond FNV. Als onderdeel van deze laatste samenwerkingsrelaties is reeds in een geval de mogelijkheid uitgewerkt om in het kader van het PRIORITEIT-programma PVA wetenschappelijk onderzoek uit te voeren dat aansluit bij vraagstellingen die de desbetreffende bond, de toenmalige Dienstenbond FNV, relevant acht.

De beleidsmedewerker, dr. J.M. Warning, van de desbetreffende bond werd in de gelegenheid gesteld gedurende een deel van zijn tijd wetenschappelijk werk te verrichten. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een promotie aan de Universiteit Leiden, (februari 2000).

Het proefschrift met de titel "Werkdruk nieuw vakbondsthema" (ISBN 90-6720-219-3) is uitgegeven door uitgeverij Kerckebosch in Zeist.

Relatie met het bedrijfsleven

In samenwerking met de toenmalige Industriebond FNV, tegenwoordig FNV Bondgenoten, is samen met de VGW-Arbo Dienst van Shell Chemie Nederland een onderzoek gedaan naar de longitudinale relatie tussen werkdrukkklachten en latere (2 tot 5 jaar) vermoeidheidsklachten. Dit onderzoek bestond uit een secundaire analyse van het periodiek bedrijfgezondheidkundig onderzoek van het desbetreffende bedrijf over de jaren 1990 tot en met 1996. Over de resultaten van dit onderzoek is gerapporteerd in de publicatie 'Psychische vermoeidheid en werk: cijfers, trends en analyses' die in opdracht van het PVA-programma bij Samsom is uitgegeven. Tevens is een publicatie hierover aangeboden aan een internationaal tijdschrift.

Relatie met Arbo-diensten

Met de Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg (SKB) die sterk gelieerd is aan de arbodiensten wordt nauw samengewerkt. Daarnaast zijn veel arbodiensten betrokken bij een groot aantal onderzoeksprojecten, met name in de Deelgebieden III en IV.

Overige relaties

Zorg Onderzoek Nederland (ZON) verleent financiële steun aan een van de onderzoeksprojecten en is ook op andere wijzen verbonden met meerdere onderzoeksprojecten.

Het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV) draagt financieel bij aan een onderzoeksproject.

Met het College voor Zorgverzekeraars (CVZ) is gewerkt aan de voorbereiding van een programma Chronisch Zieken en Werk, waarbij wordt aangesloten op plannen binnen het PVA-programma.

Lidmaatschap Leden Dwarsverbandcommissie aan relevante commissies

Leden van de Dwarsverbandcommissie PVA hebben zitting genomen in een aantal mede voor het PVA-programma relevante commissies:

Dr. G.M.H. Swaen: in de door ZON opgerichte Klankbordgroep Arbeid en Gezondheid. Deze commissie beoogt de implementatie van programma- en project resultaten op het terrein van arbeid en gezondheid te bevorderen.

Prof.dr. F.J.H. Van Dijk: in de Zon Programmacommissie Samenwerking bij sociaal medische begeleiding Deze commissie beoogt o.a. de arbo-curatieve zorg te bevorderen op het terrein van psychische aandoeningen als oorzaak van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid

Prof.dr. T.F. Meijman en prof.dr. F.J.H. Van Dijk: in de NWO commissie Chronische Zieken en Arbeidsgebonden problematiek. Deze commissie beoogt onderzoek te stimuleren naar de gevolgen van ziekte voor (behoud) van werk.

Prof.dr. W.B. Schaufeli: in de Commissie Donner. Deze commissie beoogt adviezen op te stellen over het terugdringen van werkgerelateerde psychische stoornissen.

Prof.dr. W.B. Schaufeli: in de Commissie Psychische Klachten in de Arbeidssituatie. Deze commissie beoogt richtlijnen op te stellen voor bedrijfsartsen en huisartsen inzake diagnostiek en behandeling.

5. VOORLICHTING EN PR-ACTIVITEITEN

Een uitermate belangrijke taak van het PRIORITEIT-programma PVA is om nadrukkelijk activiteiten te organiseren, zowel 'naar de wetenschap' als 'naar de maatschappij'. Binnen het PVA-programma is daarom inhoudelijk en financieel ruimte beschikbaar gesteld voor het publicitair naar buiten treden middels boekpublicaties, congressen etc.

Onderzoeksresultaten, in 2000 gerealiseerd

Een samenvatting van de inhoud van afgesloten onderzoek is gepubliceerd op de PVA-website: www.pva.magw.nl

Promoties

De tweede promotie binnen het PVA-onderzoek, 'Werkdruk nieuw vakbondsthema' van Jan Warning, heeft op 17 februari plaatsgehad. Dit onderzoeksresultaat is voor FNV Bondgenoten en NWO aanleiding geweest om het symposium 'Preventie van werkdruk, de aanpak vanuit werknemers' op 18 februari te organiseren. Deze bijeenkomst heeft veel publiciteit gegenereerd in zowel de landelijke pers als de vakpers voor met name flexwerkers, jongeren, management, ondernemingsraden, en personeelsbeleidsmedewerkers.

Het proefschrift gaat in op de vraag hoe vakbonden kunnen bijdragen aan de vermindering van werkdruk. Acht vakbondsinitiatieven in de dienstensector, die onder uiteenlopende omstandigheden wisselend succes boeken, worden beschreven. Voorts geeft het proefschrift een beeld van factoren die een rol spelen bij het ontstaan van werkdruk en vermoeidheid.

Boek

Op 14 november verscheen de PVA publicatie 'Psychische Vermoeidheid en Werk: Cijfers, trends en analyses'. Hierin is een aantal analyses op bestaand cijfermateriaal uitgevoerd. Het boek is aan alle deelnemers op het praktijkcongres 'Door werk gevloerd' overhandigd. Uiteenlopende vragen worden behandeld. Hoe vaak en in welke mate komt psychische vermoeidheid bij werknemers voor? Welke groepen werknemers lopen een verhoogd risico op psychische vermoeidheid? Wat zijn risicofactoren die de kans op psychische vermoeidheid vergroten?

De resultaten van deze zogenaamde secundaire analyses zijn toegelicht op het congres.

Congressen

Op 14 en 15 november is voor de professionals in de praktijk het praktijkcongres 'Door werk gevloerd' georganiseerd om uitwisseling van recente ervaringen uit praktijk en wetenschap te bevorderen. Driehonderd deelnemers en vele media waren hierbij aanwezig. Onderzoekers van het programma hebben de laatste stand van zaken vanuit het PVA-onderzoeksprogramma belicht, vervolgens zijn sprekers afkomstig uit Arbo Unie Amsterdam, AMC, KPN en Phyleon over de praktijk aan het woord geweest. In tien parallelle sessies discussieerden wetenschappers en deelnemers naar aanleiding van praktijkcases intensief met elkaar. De bijeenkomst werd met een forumdiscussie afgesloten.

Het boek 'Psychische vermoeidheid en werk' is aan alle deelnemers uitgereikt.

De publicatie en de beide PVA-voordrachten zijn ook in de vorm van een persbericht en berichten in NWO Onderzoek Berichten onder de media verspreid.

Deze activiteit heeft zeer veel, ook naar NWO begrippen, landelijke en regionale publiciteit gegenereerd in de diverse media, radio, Internet, dagbladen, vaktijdschriften.

Voor 2003 is een afsluitend congres gepland.

Internet

In het verslagjaar heeft de PVA-website een andere naam gekregen: www.pva.magw.nl.

De site is nu direct oproepbaar, bezoekers hoeven niet meer enkele keren door te klikken om de PVA-site te raadplegen. De site voldoet zo beter als informatiemedium voor belangstellenden. Elke onderzoeksafroning (promotie, boek) wordt naast de gebruikelijke kanalen ook in de vorm van een korte samenvatting op het net gepubliceerd. Veel meer relaties van de organisatie kunnen zich zo efficiënt informeren over actuele gegevens van PVA.

Nieuwsbrief

Het Maastrichtse cohort publiceert zijn onderzoeksresultaten in een Nieuwsbrief, die naar alle 10.000 deelnemers van het cohort wordt verstuurd. Het 3e nummer, in mei, van de Nieuwsbrief heeft veel (regionale) publiciteit in dagbladen, tv, radio en Internet opgeleverd (zie bijlage). Besloten is voor de 4e Nieuwsbrief de pers pro-actief te benaderen.

Media

Enkele onderzoekers binnen het programma hebben meegewerkt aan een RVU-serie over stress. De voorlichter wordt in toenemende mate om advies en informatie gevraagd door media bij de opzet van radio- en televisieprogramma's over burnout, werkdruk en aanverwante thema's. Ook zijn diverse sites die aandacht besteden aan psychische vermoeidheid en aanverwante onderwerpen, met de PVA-site gelinkt.

6. ACTIVITEITEN VAN DE DWARSVERBANDCOMMISSIE PVA IN 2000

De Dwarsverbandcommissie (DVC) is in 2000 gemiddeld één maal per twee maanden bijeengekomen. In die samenkomsten heeft de Dwarsverbandcommissie zich gericht op de navolgende activiteiten.

Voortgang PVA-onderzoeksprojecten

In het verslagjaar 2000 heeft de Dwarsverbandcommissie een aantal keren de PVA-onderzoeksprojecten nader besproken. Met name zijn enkele lopende onderzoeksprojecten aan de orde geweest waarbij de onderzoeker halverwege de uitvoering afhaakte. De redenen daarvoor waren divers: in een geval was een onderzoekster al geruime tijd ziek en belandde uiteindelijk in de WAO, in andere gevallen had de onderzoeker een andere baan aanvaard. Twee andere onderzoeksprojecten werden geheel stopgezet. Dit betrof in beide gevallen z.g. “aangehangen” onderzoeksprojecten, dat wil zeggen onderzoeksprojecten waarbij geen subsidie is toegekend vanuit het PVA budget, maar die inhoudelijk wel thuis horen bij het PVA-programma.

De gerezen problemen baarden de Dwarsverbandcommissie grote zorg: de Dwarsverbandcommissie heeft zich met name gebogen over de vraag of het in deze fase van het PVA-programma (nog) zinvol is een onderzoeksproject voort te zetten. Een complicerende factor daarbij was dat het niet gemakkelijk is vacatures voor oio's te vervullen. Voorts was het voor de Dwarsverbandcommissie van belang of een eventueel voortgezet onderzoeksproject zou kunnen worden afgerond binnen de eindtermijn van het totale PVA-programma. Na uitvoerige discussies hierover besloot de Dwarsverbandcommissie begin 2000 dat in een drietal gevallen het voor het PVA-programma van belang was dat deze onderzoeksprojecten zouden worden gecontinueerd. Daarom besloot de Dwarsverbandcommissie deze drie onderzoeksprojecten voort te laten zetten met een verlenging ten opzichte van de oorspronkelijke uitvoeringstermijn. Om de verlenging te kunnen realiseren stelde de Dwarsverbandcommissie extra middelen beschikbaar zodat een nieuwe onderzoeker met de resterende tijd en de reeds toegekende middelen aangevuld met de extra toekenning weer voor een periode van vier jaar kon worden aangesteld.

De Dwarsverbandcommissie besloot in verband hiermee om het bedrag van fl 340.000,- bij de post Voorzieningen Onderzoeksprojecten van de PVA (meerjaren-)begroting geheel te bestemmen voor onderzoeksprojecten die halverwege de looptijd in problemen komen. Voorwaarde daarbij is dat ook de eigen instelling een financiële bijdrage (matching) levert.

Bij het inzetten van extra middelen voor het voortzetten van een onderzoeksproject diende naar het oordeel van de Dwarsverbandcommissie ook gekeken te worden waardoor de problemen waren ontstaan. In elk geval moet de begeleiding van het onderzoek in orde zijn.

Bij PVA-onderzoeksprojecten waar problemen ontstaan, zal de Dwarsverbandcommissie steeds een gesprek houden met de onderzoeker en met de projectleider (hoor en wederhoor procedure).

Met het oog op de eindtijd en de afronding van het totale PVA-programma besloot de Dwarsverbandcommissie tevens dat het geen zin zou hebben onderzoeksprojecten waarbij de problemen langer dan ongeveer twee jaar na aanvang van het onderzoek zijn ontstaan, te laten continueren (en met extra middelen te verlengen). Eind 2000 heeft de Dwarsverbandcommissie dit besluit verder aangescherpt door te stellen dat alle PVA onderzoeksprojecten uiterlijk 1 januari 2001 moeten zijn gestart. Indien dat niet mocht lukken, zou de Dwarsverbandcommissie genoodzaakt zijn met de projectleider te overleggen of starten nog zinvol is dan wel nagaan of een aangepaste uitvoering van het onderzoek mogelijk is.

Mede in verband met de problemen bij onderzoeksprojecten heeft de Dwarsverbandcommissie besloten waar mogelijk de nadruk te leggen op de realisatie van afgesproken output zoals publicaties en proefschrift.

onderzoeksproject Postdoc Fysiologie (580-02.100)

Eind 2000 werd duidelijk dat de vacature voor de coördinatie van een (parttime) postdoc voor het onderdeel Fysiologie niet zou worden vervuld. De persoon die dat zou gaan doen, aanvaardde een baan elders.

onderzoeksproject “Cardiovascular, neuroendocrine and affective responses to workstress during task variations in natural settings” (580-02.100A)

De onderzoekster bij dit onderzoeksproject, mevrouw J. Brouwer, is in september vertrokken. Als oplossing is afgesproken dat de projectleider bij dit onderzoek zorg zal dragen voor twee artikelen uit dit onderzoek. Het betreft een “aangehangen” onderzoeksproject.

onderzoeksproject “Mentale vermoeidheid en strategiegebruik” (580-02.100B)

Bij dit onderzoeksproject was de onderzoekster, mevrouw Jongman, al geruime tijd ziek. Begin 2000 was de verwachting nog dat zij op enig moment weer in staat zou zijn het onderzoek af te ronden. Helaas lukte dit toch niet. De inspanningen van de onderzoekster hebben wel geleid tot twee artikelen en tot een submitted artikel.

Het betreft een “aangehangen” onderzoeksproject.

Het onderzoeksproject vormde de matching van de RUG voor onderzoeksproject 580-02.102.

Vanuit het Heymans Instituut in Groningen is een onderzoeksvoorstel aangediend dat als vervanging vanuit de RUG (matching) zou kunnen dienen. Omdat het onderzoeksvoorstel al via de RUG was beoordeeld door referenten op wetenschappelijke kwaliteit heeft de Dwarsverbandcommissie PVA het getoetst op passendheid binnen het PVA programma. Naar aanleiding daarvan heeft de Dwarsverbandcommissie besloten dat het onderzoek past binnen het PVA-programma en is besloten akkoord te gaan met de uitvoering ervan. Het onderzoek zal worden bekostigd door de RUG (als vervangende matching van onderzoek 580-02.102) aangevuld met een deel van het geld uit het PVA budget dat beschikbaar was voor de coördinerende postdoc Fysiologie.

Zie Toegekende Onderzoeksprojecten in 2000, PVA project 580-02.109

onderzoeksproject “Determinanten en effecten van werkdruk in de bouwsector” (580-02.100C)

De onderzoekster bij dit onderzoeksproject is dezelfde als die van het eerder genoemde onderzoeksproject 580-02.100A. Er zal wel een rapportage worden opgeleverd, maar geen proefschrift. Ook dit betreft een “aangehangen” onderzoeksproject.

onderzoeksproject “Circadian and behavioral determinants of fatigue” (580-02.102)

De onderzoekster heeft in de zomer van 1999 ontslag genomen. De Dwarsverbandcommissie is door de aanvragers van het onderzoeksproject uitvoerig schriftelijk geïnformeerd. De aanvragers gaven aan dat over het reeds verrichte onderzoek in dit onderzoeksproject tenminste één en waarschijnlijk twee publicaties zouden verschijnen (daarvan is er een inmiddels ter publicatie aangeboden). Tevens werd aangegeven, dat op basis van de bevindingen tot nu toe eventuele voortzetting van het project een gewijzigde wending zou moeten nemen ten opzichte van het oorspronkelijke onderzoeksvoorstel. De Dwarsverbandcommissie heeft besloten akkoord te gaan met het bijgestelde (vervolg) onderzoeksvoorstel en heeft extra middelen beschikbaar gesteld, zodat

voorzetting voor een periode van vier jaar mogelijk is. Het vervolg-onderzoeksvoorstel is volgens de normale procedure van inschakelen van externe referenten beoordeeld op wetenschappelijke kwaliteit.

onderzoeksproject “Flexibele arbeidstijdenregelingen en belasting en herstel in de werk- en de thuiscondities: effecten op vermoeidheid en gezondheid” (580-02.104)

Eind december 1999 meldde de projectleider van het PVA onderzoeksproject dat de onderzoeker drs. E. Wagena zou vetrekken. Hij had een andere baan aanvaard. Omdat de Katholieke Universiteit Nijmegen groot belang hecht aan de continuering van het onderzoek en daar ook financieel aan wilde bijdragen heeft de Dwarsverbandcommissie besloten het onderzoek te laten continueren en extra middelen toe te kennen, zodat er weer voor de periode van vier jaar een onderzoeker kon worden aangesteld voor de vervolgitvoering van het onderzoek.

Het vervolg-onderzoeksvoorstel is volgens de normale procedure van inschakelen van externe referenten beoordeeld op wetenschappelijke kwaliteit.

onderzoeksproject “Vermoeidheid door Taakinterrupties” (580-02.106)

In september is de onderzoeker bij het onderzoeksproject vertrokken. In overleg met de projectleider van dit onderzoeksproject, alsmede met de projectleider van onderzoeksproject “Spillover van vermoeidheid na arbeidsbelasting: acute en chronische effecten” (580-02.105) is als oplossing gekozen om de onderzoekster van laatstgenoemd PVA-project ook dit onderzoeksproject te laten afronden.

onderzoeksproject “Psychofysiologie van Burnout” (580-02.108)

Bij dit onderzoeksproject is de onderzoeker eind 1999 vertrokken. Hij had een baan elders aanvaard. Gezien het belang dat de Dwarsverbandcommissie hecht aan onderzoek op dit terrein is aan de projectleider gevraagd een vervolg onderzoeksvoorstel in te dienen. De Dwarsverbandcommissie besloot ook dit onderzoek te laten continueren en extra middelen toe te kennen, zodat er weer voor de periode van vier jaar een onderzoeker kan worden aangesteld voor de vervolgitvoering van het onderzoek.

Het vervolg-onderzoeksvoorstel is volgens de normale procedure van inschakelen van externe referenten beoordeeld op wetenschappelijke kwaliteit. Omdat bij de uitvoering van dit onderzoek een groot aantal fysiologische bepalingen moet worden verricht, is in tweede instantie op verzoek van de projectleider een extra bedrag toegekend voor de uitvoering hiervan.

onderzoeksproject “Determinanten van arbeidsongeschiktheid en verloop ten gevolge van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie” (580-02.253)

In september is de onderzoekster bij het onderzoeksproject vertrokken. De Universiteit Maastricht heeft kenbaar gemaakt dat zij bereid is een andere onderzoekster aan te stellen op dit project. Dat is niet gelukt. Afsproken is daarom dat een tweetal ervaren onderzoekers de reeds verzamelde gegevens zullen bewerken en op basis daarvan enkele publicaties tot stand zullen brengen.

onderzoeksproject 2^e project Bonden (580-02.902)

Het geplande tweede onderzoek door de Bonden kan geen doorgang vinden.

Het op de begroting voor dit onderzoek gereserveerde bedrag zal worden besteed ten behoeve van de extra toekenning voor fysiologische bepalingen van onderzoeksproject 580-02.108

Voortgangsverslagen

Evenals voorgaande jaren is van alle onderzoeksprojecten binnen het PVA-programma een voortgangsverslag ontvangen over de periode september 1999 tot augustus 2000. De Dwarsverbandcommissie heeft aan de hand van de verslagen vastgesteld of de voortgang van het betreffende onderzoeksproject naar wens verloopt. De gevraagde voortgangsverslagen vormden tevens de basis voor de ten behoeve van de PVA Werkconferentie bij Rolduc in Kerkrade opgestelde Informatiebundel over de onderzoeksprojecten.

Tussentijdse Evaluatie PVA programma

In 1999 heeft de tussentijdse evaluatie van het PVA-programma plaatsgevonden. Voor deze evaluatie vormde het door de Dwarsverbandcommissie opgestelde (zelf) evaluatie stuk een belangrijke basis. Een externe evaluatiecommissie heeft vervolgens een evaluatierapport opgesteld. Het "Evaluatierapport opgesteld door de Evaluatiecommissie voor de tussentijdse evaluatie van het NWO PRIORITEIT-programma Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie (PVA)" is aangeboden aan het Algemeen Bestuur van NWO. Eind januari 2000 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Dwarsverbandcommissie PVA en de voorzitter van het Algemeen Bestuur van NWO over de tussentijdse evaluatie van het PVA-programma. Bij dat gesprek waren ook de directeuren van de gebieden Maatschappij- en Gedragswetenschappen en Medische Wetenschappen aanwezig.

Het Algemeen bestuur van NWO heeft een positief oordeel uitgesproken over de tussentijdse stand van zaken en voortgang binnen het PVA-programma.

Opstellen (Meerjaren) programmabegroting, en begroting 2000

De Dwarsverbandcommissie heeft de (Meerjaren) programmabegroting 1995- 2003 bijgesteld en de begroting voor 2000 opgesteld.

In overleg met de afdeling Bedrijfsvoering bij het Gebied Maatschappij- en Gedragswetenschappen is de Jaarrekening als verantwoording van alle specifieke uitgaven niet meer bij de stukken gevoegd. De feitelijke afhandeling van de financiële zaken zal worden bijgehouden door de afdeling Bedrijfsvoering.

Na (positief) advies van de Gebieden Maatschappij- en Gedragswetenschappen en Medische Wetenschappen is de bijgestelde (Meerjaren) begroting en de Begroting voor 2000 aangeboden aan en goedgekeurd door het Algemeen Bestuur van NWO.

Opstellen jaarverslag

De Dwarsverbandcommissie heeft het jaarverslag van het PRIORITEIT-programma PVA over 1999 opgesteld. Na (positief) advies van de Gebieden Maatschappij - en Gedragswetenschappen en Medische Wetenschappen is het jaarverslag aangeboden aan het Algemeen Bestuur van NWO.

Voorlichting en PR-activiteiten

In overleg met de Dwarsverbandcommissie zijn door de voorlichtster bij het PVA-programma, mevrouw Drs. Ch. Bos, de volgende voorlichtings- en PR activiteiten verricht in dit verslagjaar:

- . Tot stand brengen Praktijkcongres PVA
- . Publicatie tot stand brengen met betrekking het thema " secundaire analyses "
- . Projecten aansturen ten behoeve van publicaties in de vakpers en de publiekspers
- . Website PVA tot stand brengen /onderhouden

. Diverse overige PR-activiteiten

Zie ook Hoofdstuk 5. Voorlichting en PR-activiteiten

Voorbereiden PVA Praktijkcongres

In verband met de inhoudelijk voorbereiding en organisatie van het PVA Praktijkcongres in november heeft vanuit de Dwarsverbandcommissie de heer Van Dijk veel activiteiten verricht in samenwerking met de voorlichtster. Voor de logistieke organisatie is het Boerhave Congresbureau uit Leiden aangetrokken.

Organiseren Werkconferentie

Op 5 en 6 oktober is bij het Congrescentrum Rolduc in Kerkrade de jaarlijkse PVA Werkconferentie gehouden voor alle betrokkenen (onderzoekers, projectleiders, leden Dwarsverbandcommissie) bij het PVA-programma. De nadruk bij de werkconferenties ligt op de voortgangsbewaking. Daarnaast beogen de werkconferenties nadrukkelijk de onderlinge samenhang van de projecten te versterken en een goede afstemming tussen de projecten te bevorderen. Alle onderzoeksprojecten die vanwege de (beperkt beschikbare) tijd geen persoonlijke presentatie van hun onderzoeksproject konden geven, hadden de mogelijkheid via een posterpresentatie aan anderen de stand van zaken binnen hun onderzoek kenbaar te maken.

Naast deze (poster) presentaties is van alle onderzoeksprojecten de informatie overzichtelijk bijeen gebracht in de bundel Werkconferentie 2000 "Informatie over de Onderzoeksprojecten". De ingeleverde voortgangsverslagen van de onderzoeksprojecten vormden de basis voor de presentaties en voor de Informatiebundel.

Voorbereidingen Afsluiting PVA-programma

In dit verslag jaar heeft de Dwarsverbandcommissie PVA al een aantal keren de gedachten laten gaan over de vraag hoe het PVA-programma het beste kan worden afgerond en afgesloten. Bijvoorbeeld in de vorm van een afrondend PVA boek, een afsluitend internationaal PVA congres. In het volgende verslagjaar zal dit onderwerp opnieuw op de agenda staan.

7. TOEGEKENDE PROJECTEN IN 2000

In 2000 zijn de volgende onderzoeksprojecten door de Dwarsverbandcommissie toegekend:

Titel: Circadian and behavioral determinants of fatigue
Projectnummer: 580-02.102 (verlenging)
Aanvragers: Prof.dr. S. Daan, dr. D. Beersma

Titel: Belasting en herstel in werk / thuis condities: effecten op vermoeidheid en gezondheid
Projectnummer: 580-02.104 (verlenging)
Aanvragers: Prof.dr. M.A.J. Kompier, mevrouw dr. S.A.E. Geurts

Titel: De psychofysiologie van Burnout
Projectnummer: 580-02.108 (verlenging)
Aanvrager: Prof.dr. L.J.P. Van Doornen

Titel: Acute psychische vermoeidheid: cognitieve controle mechanismen
Projectnummer: 580-02.109
Aanvragers: mevrouw dr. M.M. Lorist, prof.dr. T.F. Meijman

Titel: aanstelling nieuwe postdoc Deelgebied II-a, dr. L.G.P.M. van Amelsvoort
Projectnummer: 580-02.201
Aanvrager: dr. G.M.H. Swaen

Titel: Exploring the Short-term effects of Effort-Reward Imbalance
Projectnummer: 580-02.208B (bijdrage in de kosten van het proefschrift)
Aanvrager: dr. E. Hanson

Titel: Two Models at work: Towards an integration of the Demand-Control Model and the Effort-Reward Imbalance Model in human service work in prediction of burnout and motivation outcomes
Projectnummer: 580-02.209 (mede verlenging en coördinatie Deelgebied II-b)
Aanvrager: dr. J. de Jonge

Titel: aanstelling postdoc Deelgebied III en Deelgebied IV, mw. dr. J. F. Haafkens
Projectnummer: 580-02.305
Aanvrager: Prof.dr. J.F.H. Van Dijk

8. VOORTGANGSCOÖRDINATIE

Binnen het PVA-programma zijn per Deelgebied postdoc's aangesteld met als taken:

- 1) het verzorgen van de coördinatie en het geven van inhoudelijke sturing aan de onderzoeksprojecten in het desbetreffende gebied en het begeleiden van de onderzoekers.
- 2) het bewerkstelligen van uitwisselbaarheid van onderzoeksresultaten tussen verschillende projecten door overeenkomst van operationalisaties van relevante begrippen en proefopstellingen, en
- 3) zelf onderzoek te verrichten binnen het deelgebied.

Sinds september 1996 zijn de volgende postdoc-onderzoekers aangesteld (geweest) voor de duur van (in principe) 3 jaar:

. bij Deelgebied I: Acute psychische vermoeidheid (cognitieve aspecten van taakvermoeidheid)
mevrouw dr. M.M. Lorist, standplaats Universiteit Groningen

. bij Deelgebied II-a: Epidemiologisch onderzoek
Dr. IJ. Kant, standplaats Universiteit Maastricht (tot 1 augustus 1999)
Dr. L.G.P.M. Van Amelsvoort (vanaf 1 februari 2000)

. bij Deelgebied II-b: Psychologische factoren
Dr. A.B. Bakker, standplaats Universiteit Utrecht; (tot 1 september 1998)
Dr. A.W. Taris, standplaats Utrecht (tot 1 november 2000, daarna dr. J. de Jonge)

. bij Deelgebied III: Diagnostiek, behandeling en begeleiding gericht op het behoud of herstel van arbeidsvermogen, in relatie met psychische vermoeidheid
Dr. R.W.B. Blonk, standplaats Universiteit van Amsterdam (tot 1 augustus 1999)
mevrouw dr. J. Haafkens (vanaf april 2000)

. bij Deelgebied IV: Chronisch Zieken en Arbeid
mevrouw Dr. J. Haafkens (vanaf mei 2000)

Op basis van de matching (die ook geldt voor de postdoc projecten) zijn voorts als postdoc medewerker ten behoeve van het PVA-programma werkzaam (geweest):

. bij Deelgebied I (neuroendocriene aspecten van taakvermoeidheid)
mevrouw Dr. G. van der Pompe, Groningen (tot 1 september 1999)

. bij Deelgebied II-a
mevrouw Dr. A.J.H.M. Beurskens, Maastricht

Verlenging postdoc aanstellingen

De aanstellingen (voor drie jaar) van de postdoc's die in 1996 waren ingegaan liepen af in 1999. Gezien het belang van de coördinatie binnen de Deelgebieden en mede onder invloed van de opmerkingen hierover door de (tussentijdse) evaluatiecommissie heeft de Dwarsverbandcommissie besloten de aanstellingen van de postdoc onderzoekers in het PVA-programma te verlengen. Binnen het PVA budget was nog ruimte hiervoor beschikbaar.

Op deze wijze is de aanstelling van de postdoc bij Deelgebied I-a (Acute psychische vermoeidheid) en Deelgebied II-a (Epidemiologie) verlengd. In verband met de matchingsafspraken was een dergelijke (financiële) continuering voor Deelgebied II-b (Langdurige Psychische vermoeidheid) niet nodig.

In dat zelfde kader is besloten ook de aanstelling van de postdoc bij Deelgebied III (Diagnostiek, Behandeling en Begeleiding etc.) te verlengen en tevens bij Deelgebied IV (Chronisch Zieken en Arbeid) een postdoc aan te stellen. Gezien de inhoudelijke verwantschap tussen de beide Deelgebieden is besloten een postdoc aan te trekken voor de combinatie van de beide Deelgebieden. Naast de bijdrage uit matching door de instelling zelf en naast de subsidie uit het PVA-programma is ook goedkeuring en financiële steun verkregen voor de aanstelling van deze postdoc van de deelprogrammacommissie Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronisch Zieken (AGP).

In verband met het belang van het onderdeel “natte fysiologie” binnen het PVA-programma had de Dwarsverbandcommissie besloten ook voor dit onderdeel binnen Deelgebied I een (parttime) coördinerend postdoc aan te stellen. Omdat het in de loop van het verslagjaar niet mogelijk bleek een kandidaat voor deze functie te vinden, heeft de Dwarsverbandcommissie hiervan noodzakelijkerwijs moeten afzien.

9. TOEDELING MIDDELEN OVER DE DEELGEBIEDEN EN ACTIVITEITEN

Bij de goedkeuring door het NWO bestuur van het PRIORITEIT-programma PVA in 1995 is een bedrag van Kf 6.500 voor het programma vrijgemaakt. Dit was 2/3 deel van het aangevraagde bedrag, zodat de Dwarsverbandcommissie zich voor de taak gesteld zag het subsidiebedrag uit andere bronnen aangevuld te krijgen om zo veel mogelijk de plannen, zoals in het oorspronkelijke voorstel omschreven, te kunnen realiseren. Ook zag de Dwarsverbandcommissie zich voor de taak gesteld het subsidiebedrag te verdelen, in richtinggevende zin, over de verschillende deelgebieden binnen het PVA-programma en de overige activiteiten. Het (bijgewerkte) resultaat van deze toedeling staat weergegeven in tabel 1.

In verband met algemene salarismaatregelen en prijscompensaties die hebben plaatsgevonden na de vaststelling van het PVA-programma is het thans feitelijk ter beschikking staande budget voor het realiseren van het PVA-programma Kf 6.954.

De gehanteerde verdeling van de middelen over de Deelgebieden en Activiteiten betekent dat van de totaal door NWO beschikbaar gestelde subsidie (van Kf 6.954):

- Kf 5.704 (82 %) bestemd is voor het doen uitvoeren van onderzoeksprojecten (inclusief kosten wachtgeld).
- Kf 621 (8,9 %) bestemd is voor Algemene kosten, waaronder bijdragen in de dissertatiekosten, reisbeurzen, congreskosten en dergelijke.
- Kf 329,5 (4,7 %) bestemd is voor secretariaatskosten waaronder administratieve ondersteuning door NWO, vergaderkosten e.d.
- Er resteert een bedrag van Kf 313,9 (4,3 %) dat nog feitelijk nader moet worden ingevuld door de Dwarsverbandcommissie. Dit bedrag is inclusief het bedrag voor onvoorzien.

Opmerking:

In vergelijking met voorgaande jaren staat in het bovenstaande vermeld welke bedragen aan welke activiteiten feitelijk als verplichting zijn aangegaan door de Dwarsverbandcommissie PVA.

Tabel 1 Toedeling van gelden aan deelgebieden en activiteiten

Bestemming	Bedrag
Projecten	
Deelgebied I Acute psychische vermoeidheid	1.438.192
Deelgebied II -a Epidemiologisch onderzoek	1.188.624
-b Vermoeid als psychische klacht	1.008.676
Deelgebied III Diagnostiek, behandeling en begeleiding	1.098.240
Nog nader in te vullen ten behoeve van onderzoeksprojecten	
Deelgebied IV	
Arbeidsgebonden problematiek bij chronisch zieken	330.000
Overige projecten	
w.o. project Bonden, Secundaire analyses, Fysiologische analyses	393.201
WUK (8%)	247.046
Algemene kosten	
w.o. voorzieningen projecten, congressen, dissertaties, reiskosten	634.526
Secretariaat	
w.o. personeelskosten , reiskosten en vergaderkosten DVC	329.596
Onvoorzien/ nog feitelijk te besteden (naar de stand per 1 juli 2001)	313.899
Totaal	6.968.000

Zie voor een specificatie van de posten de (Meerjaren) begroting van het PVA-programma.

10. MATCHING

In de voorbereiding van het PRIORITEIT-programma PVA zijn, na daartoe te zijn aangezocht vanuit de aanvragers van onderzoeksprojecten, verklaringen ontvangen van universitaire en buiten-universitaire organisaties waarin hun bereidheid werd kenbaar gemaakt matchingsgelden voor het programma beschikbaar te stellen. In het algemeen werd gevraagd aan deze instellingen om bij te dragen in de helft van de kosten van een reguliere oio-plaats of postdoc-plaats.

Bij de feitelijke toekenning van een onderzoeksproject is steeds als voorwaarde gesteld dat de toegezegde matching schriftelijk zou worden bevestigd. Concreet is op deze wijze bij alle projecten de 50% matchingseis gerealiseerd.

In totaal is een bedrag van Kf 5780 aan feitelijke, directe matching gerealiseerd. (zie tabel 2)

Naast deze directe matching is ook op andere wijzen financieel bijgedragen (z.g. indirecte matching) aan het PVA-programma. Meestal betreft het dan financiële ondersteuning van onderzoeksprojecten die (inhoudelijk) zijn aangehaakt aan /thuis horen bij het PVA-programma.

Zo heeft het Preventiefonds financiële steun verleend aan het onderzoeksproject "Effectiviteit van (reguliere) behandeling op het beloop en herstel van langdurige PVA" van dr. C.P. van Schayck (project 580-02.225).

Het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV) heeft een bedrag van fl.150.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het onderzoeksproject "Determinanten van Arbeidsongeschiktheid en verloop ten gevolge van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie" van dr. C.A.P. Schröer (project 580-02.253).

Het bouwbedrijf Strukton BV heeft fl. 115.000,- en de Bouw & Houtbond FNV heeft fl. 115.000,- bijgedragen aan het onderzoek "Determinanten en effecten van werkdruk in het bouwbedrijf"(project 580-02.100C). Voorts is door de Stichting SIVAG (overlegorgaan sociale partners in de Timmerindustrie en Houthandel) een bedrag van fl. 340.000,- uitgetrokken voor onderzoek naar werkdruk in die sector.

Daarnaast heeft in 1998 de onderzoeksschool Behavioral and Cognitive Neurosciences (BCN) van de Universiteit van Groningen een bedrag van fl. 230.000,- toegekend voor de uitvoering van een aio-onderzoek naar de effecten op geheugen-processen van perifere neuroendocriene activering (project 580-02.100D).

Tenslotte heeft de Faculteit der Psychologische en Pedagogische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen een bedrag van fl 230.000,- beschikbaar gesteld om het onderzoeksproject "Biological and Psychological parameters during and after mental task performance (project 580-02.100A) uit te voeren.

Via matching is 45,3 % van het totaal benodigde geld voor de uitvoering van het PVA-programma verkregen (daarbij is de indirecte matching nog niet meegeteld).

Bij deze berekening zijn ook de algemene en secretariaatskosten meegerekend.

Worden alleen de kosten voor het uitvoeren van onderzoeksprojecten (inclusief de kosten voor wachtgelden) gerekend dan is 49,6 % afkomstig uit het PVA budget en is 50,3 % verkregen via matching.

Deze gerealiseerde matching is geheel conform de afspraken (50%-50%) zoals die in 1995 tijdens de voorbereidingen van het PRIORITEIT-programma zijn gemaakt.

NB In verband met een foutieve optelling bij het Jaarverslag 1999 heeft er een correctie plaats gehad in Tabel 2. Om die reden is het totaal bedrag vrijwel even hoog, hoewel de hoeveelheid matching is toegenomen.

Tabel 2 Overzicht van matchingspartners (stand mei 2001)

Instelling	Bedrag (Kf)	Vorm matching
College van Bestuur Universiteit Groningen	300	(1 PD)
Faculteit PPSW Universiteit Groningen	230	(1 AIO)
Rijksuniversiteit Groningen /Onderzoeksschool BCN	130	(verlenging 0,8 PD)
Center of Behavior and Neurosciences CBN	50	(verlenging AIO)
Sectie Experimentele - & Arbeidspsychologie	40	(verlenging 0,2 PD)
College van Bestuur Universiteit Maastricht	665	(2 PD)
	460	(2 AIO)
	36	(verlenging PD)
College van Bestuur Universiteit Utrecht	300	(1 PD)
	300	(1,3 AIO)
Faculteit Psychologie Universiteit van Amsterdam	115	(0.5 AIO)
Faculteit Psychologie Katholieke Universiteit Nijmegen	230	(1 AIO)
	57,5	(verlenging 1 AIO)
Vakgroep A&O/Worc Katholieke Universiteit Brabant	230	(1 AIO)
FNV Bondgenoten	115	
KPN Arbo-dienst	90	Onderzoekstijd medewerker/bedrijfsarts
Vakgroep Fysiologie en Fysiologische Fysica van de Rijksuniversiteit Leiden	71,5	
Westeinde Ziekenhuis	75	
Universiteit van Amsterdam	90	
Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs	125	
CORVU	152	
Jan van Breemen Instituut	170	
Ministerie WVS deelprogramma Arbeids Gebonden Problematiek bij Chronisch Zieken	1000	
Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg	538	
Coronel Instituut Universiteit van Amsterdam	50	
	p.m.	laboratorium voorzieningen
	100	verlenging PD I II en IV
Zorgverzekeringen ZAO	100	
Arbo Unie Amsterdam e/o	40	

| Totaal

| 5780 |

|

Bijlage I

Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied I

Acute Psychische Vermoeidheid in relatie met arbeid

Bijlage I Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000 van Deelgebied I-a
Cognitieve aspecten van taakvermoeidheid

Titel **Acute psychische vermoeidheid: Handelingsefficiëntie en handelingsbereidheid**

Projectnummer 580-02.101 *

Locatie Rijksuniversiteit Groningen,
Faculteit PPSW, Vakgroep Experimentele- en Arbeidspsychologie
Faculteit der Medische Wetenschappen, Vakgroep Medische Fysiologie

Projectleider(s) mw. Dr. M.M. Lorist
Tel: 050 36 36 376 Fax: 050 36 36 304
Email: m.m.lorist@ppsw.rug.nl
Prof.dr. T.F. Meijman, Prof.dr. R. De Jong, Dr. J.M.H. Schellekens,
Prof.dr. T.D. Kernell, Dr. C.A.T. Zijdewind

Projectuitvoerder(s) mw. Dr. M.M. Lorist (zie boven)

Projectduur 01-09-1996 tot 16-11-2003

Publicaties 2000

Lorist, M. M., Klein, M. , Nieuwenhuis, S., De Jong, R., Mulder, G., Meijman, T. F. (2000)
Mental fatigue and task control: Planning and preparation.
In: Psychophysiology, 37, 614-625.

Titel **Mentale vermoeidheid en strategiegebruik**

Projectnummer 580-02.100B ***

Locatie Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit PPSW
Vakgroep Experimentele. en Arbeidspsychologie

Projectleider(s) Prof.dr. T.F. Meijman, Dr. R. De Jong
Tel: 050 36 36 472 Fax: 050 36 36 304
Email: t.f.meijman@ppsw.rug.nl

Projectuitvoerder(s) tot 01-09-2000 mw. Drs. G.M.G. Jongman

Projectduur 01-06-1997 tot 01-06-2001
project i.v.m. ziekte onderzoekster sedert september 1999 stopgezet

Titel **Circadian and behavioral determinants of fatigue**

Projectnummer 580-02.102

Locatie Rijksuniversiteit Groningen,
Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, Vakgroep Ethologie

Projectleider(s) Dr. D.G.M. Beersma
Tel: 050 36 32 053 Fax: 050 36 35 205
Email: d.g.m.beersma@biol.rug.nl
Prof.dr. S. Daan
Tel: 050 36 32 037 Fax: 050 36 35 205
Email: s.daan@biol.rug.nl

Projectuitvoerder(s) Dr. A.M. Strijkstra vanaf februari 2001

Tel: 050 363 20 73 Fax: 050 363 52 05
Email: a.m.strijkstra@biol.rug.nl
(mw. Drs. E. de Bruin tot 01-07-1999)
Projectduur 01-06-1997 tot 01-06-1999 1^e deel
verlenging tot 01-07-2003 2^e deel

Titel **Errors, error management and fatigue**
Projectnummer 580-02.103
Locatie Universiteit van Amsterdam, Faculteit Psychologie,
Vakgroep Arbeids- en Organisationspsychologie
Projectleider(s) Prof.dr. M. Frese
Tel: 0049 641 99 26 221
Email: michael.frese@psychol.uni-giessen.de
mw. Dr. S. Sonnentag
Tel: 00 49 7531 88 3742 Fax: 00 49 7531 88 3017
Email: sabine.sonnentag@uni-konstanz.de
Projectuitvoerder(s) Drs. D. van der Linden
Tel: 020 52 56 745 Fax: 020 63 90 531
Email: ao_linden@macmail.psy.uva.nl
Projectduur 01-09-1997 tot 01-09-2001

Titel **Belasting en herstel in werk/thuiscondities: effecten op vermoeidheid en gezondheid**
Projectnummer 580-02.104
Locatie Katholieke Universiteit Nijmegen, Faculteit Sociale wetenschappen
Vakgroep Arbeid en Organisationspsychologie
Projectleider(s) mw. Dr. S.A.E. Geurts
Tel: 024 36 12 536 Fax: 024 36 15 937 Email: geurts@psych.kun.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Dr. E. Demerouti
Tel: 024 36 12 743 Fax: Email: e.demerouti@psych.kun.nl
mw. J. Dijkers (stagiair)
Tel: 024 36 12 743 Fax: Email: j.dijkers@psych.kun.nl
Projectduur 16-11-1997 tot 01-02-2000 1^e deel (drs. E. Wagena)
verlenging tot 31-12-2003 2^e deel

Publicaties 2000

Wagena, E. & Geurts, S. (2000). SWING: Ontwikkeling en validering van de 'Survey Work-thuis Interferentie Nijmegen'. In: Gedrag & Gezondheid, 28 (3), 138-158.

Geurts, S.A.E. & Heuvel, F. van der (2000). Werkbeleving en ziekteverzuim bij PTT Post, rayon Arnhem en rayon Den Bosch. Vertrouwelijke rapporten. Nijmegen KUN

Titel **Spill-over van vermoeidheid na arbeidsbelasting: acute en chronische effecten**

Projectnummer 580-02.105
Locatie Katholieke Universiteit Brabant, Faculteit Sociale Wetenschappen
Vakgroep Arbeids- & Organisatie psychologie
Projectleider(s) Prof.dr. A.W.K. Gaillard
Tel: 0346 35 64 05 Fax: 0346 35 39 77 Email: gaillard@tm.tno.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. I.J.T. Veldhuizen
Tel: 013 46 62 503 Fax: 013 46 62 370
Email: i.j.t.veldhuizen@kub.nl
Projectduur 01-07-1997 tot 01-05-2002

Publicaties 2000

Veldhuizen, I.J.T. & Gaillard, A.W.K (2000). Acute versus chronic work related mental fatigue: tonic facial EMG activity differentiates between patients and healthy subjects.
In: Journal of Psychophysiology, 14 (Suppl.), S-65.

Gaillard, A.W.K. & Veldhuizen, I.J.T. (2000). Acute task effects on EMG in subjects with/without chronic fatigue complaints. In: Proceedings of the 3rd International Conference of Psychophysiology in Ergonomics. San Diego, 30 juli 2000.

Veldhuizen, I.J.T. & Gaillard, A.W.K (2000). Different acute task effects in subjects with and without chronic fatigue complaints. Abstract in Supplement of Psychophysiology.

Titel **Vermoeidheid door taakinterrupties**
Projectnummer 580-02.106
Locatie Katholieke Universiteit Brabant, Vakgroep Arbeids- & Organisatie
psychologie Faculteit Sociale Wetenschappen
Projectleider(s) Dr. F.R.H. Zijlstra
Tel: 044 14 83 87 69 45 Fax:
Email: f.zijlstra@surrey.ac.uk
Prof.dr. A.W.K. Gaillard
Tel: 0346 35 64 05 Fax: 0346 35 39 77 Email:gaillard@tm.tno.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. I.J.T. Veldhuizen (per 01-10-2000)
Projectduur 01-06-1997 tot 01-05 2002

Publicaties 2000

Zijlstra, F.R.H. en de Vries, J., (2000). Burnout en de bijdrage van socio-demografische en werkgebonden variabelen. In: Taris, T., Schaufeli W.B. en Houtman, I., (Eds.) Secundaire Analyses met betrekking tot Burnout. Utrecht: De Tijdstroom bv.

Titel **Acute psychische vermoeidheid: cognitieve controle mechanismen**
Projectnummer 580-02.109
Locatie Rijksuniversiteit Groningen,
Faculteit PPSW, Vakgroep Experimentele- en Arbeidspsychologie
Projectleider(s) mw. Dr. M.M. Lorist
Tel : 050 36 36 376 Fax : 050 36 36 304

Email: m.m.lorist@ppsw.rug.nl
Projectuitvoerder(s) Drs. M.A.S Boksem
Tel: 050 363 63 83 Fax: 050 363 63 04
Email: m.a.s.boksem@ppsw.rug.nl
Projectduur 01-01-2001 tot 31-12-2004

Overige publicaties 2000 thuishorend binnen Deelgebied I-a

Schellekens, J.M.H., Sijtsma, G.J. , Vegter, E. & Meijman, T.F. Immediate and delayed after-effects of long lasting mentally demanding work. In: Biological Psychology, 2000, 53, 37-56.

Meijman, T.F. The theory of the stop-emotion: On the functionality of fatigue.

In: D. Pogorski & W. Karwowski (eds), Ergonomics and safety for global business quality and productivity. Warsaw: 2000 pp 45-50.

Mulder, G. , Mulder, L.J.M. , Meijman,T.F. , Veltman, J.B.P. & van Roon, A.M.

A psychophysiological approach to working conditions

In: R.W. Backs & W. Boucsein (eds), Engineering psychophysiology: Issues and applications.

Mahwah: L. Erlbaum 2000 pp 139-161.

Houtman, I. , Broersen, J. , de Heus, P. , Zuidhof ,A. & Meijman, T.F.

De epidemiologie van vermoeidheid op het werk.

In: I. Houtman, W. Schaufeli & T. Taris (Red.), Psychische vermoeidheid en werk.

Alphen a/d: Rijn: Samsom 2000 (pp 37-64)

Bijlage I Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000 van Deelgebied I-b
(vervolg) Neuroendocriene en Immunologische aspecten van vermoeidheid

Titel **De invloed van werkgerelateerde factoren op herstel van neuro-endocriene reactiviteit na afloop van natuurlijke werksituaties**

Projectnummer 580-02.107

Locatie Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Gezondheidskunde, Coronel Instituut Academisch Medisch Centrum (AMC)

Projectleider(s) Dr. A.J. van der Beek
Tel: 020 56 64 755 Fax: 020 69 77 161
Email: a.vanderbeek@amc.uva.nl
mw. Prof.dr. M.H.W. Frings-Dresen
Tel: 020 56 65 385 Fax: 020 69 77 161 Email: m.frings@amc.uva.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Dr. J.K. Sluiter
Tel: 020 56 62 735 Fax: 020 69 77 161 Email: j.sluiter@amc.uva.nl

Projectduur 01-07-1997 tot 01-07-1999 Promotiedatum: 3 november 1999

Publicaties 2000

Sluiter, J.K., Frings-Dresen, M.H.W., Beek van der, A.J. (2000). A forward facilitating influence of cortisol on catecholamines assessed during work of garbage collectors.
In: Scandinavian Journal on Work Environment & Health 2000; 26 (1) :26-31.

Sluiter, J.K., Frings-Dresen, M.H.W., Meijman, T.F., Beek van der, A.J. (2000).
Reactivity and recovery from different types of work measured by catecholamines and cortisol: A systematic literature overview.
In: Occupational & Environmental Medicine 2000; 57 (5):298-315.

Sluiter, J.K., Frings-Dresen, M.H.W., Beek van der, A.J., Meijman, T.F., Heisterkamp, S.J. (2000). Neuroendocrine reactivity and recovery from work with different physical and mental demands.
In: Scandinavian Journal on Work Environment & Health 2000 ;26 (4): 306-316.

Titel **Cardiovascular, neuroendocrine and affective responses to workstress during task variations in natural settings**

Projectnummer 580-02.100A ***

Locatie Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit PPSW
Vakgroep Experimentele- en Arbeidspsychologie

Projectleider(s) vacature (tot 1-9-99 mw. Dr. G. van der Pompe)

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. J. Brouwer tot 01-09-2000

Projectduur Project is stopgezet vanwege vertrek onderzoekster

Titel **Biological and Psychological parameters during and after mental task performance**

Projectnummer 580-02.100D ***

Locatie Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit PPSW
Vakgroep Experimentele- en Arbeidspsychologie

Projectleider(s) Prof.dr. T.F. Meijman, Prof.dr. J. Korf, Prof.dr. J.A. den Boer
mw. Dr. G. van der Pompe (tot 01-09 2000)
Tel: 050 36 36 472 Fax: 050 36 36 304
Email: t.f.meijman@ppsw.rug.nl

Projectuitvoerder(s) Drs. M. Tops
Tel: 050 36 36 473 Fax: 050 36 36 304 Email: m.tops@ppsw.rug.nl

Projectduur 01-06-1998 tot 01-06 2002

Titel **Immunologische effecten van psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.254

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Dr. G.M.H. Swaen
Tel: 043 38 82 386 Fax: 043 38 84 128
Email: g.swaen@epid.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. D.C.L. Mohren
Tel: 043 38 82 385 Fax: 043 38 84 128 Email:
dcl.mohren@epid.unimaas.nl

Projectduur 01-05-1998 tot 01-05-2002

Publicaties 2000 Zie onder Deelgebied II-a Epidemiologisch onderzoek

Titel **De psychofysiologie van Burnout**

Projectnummer 580-02.108

Locatie Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen
Capaciteitsgroep Gezondheidspsychologie

Projectleider(s) Prof.dr. L.J.P. Van Doornen en Dr. G.L.R. Godaert
Tel: 030 25 34 690 Fax: 030 25 34 718
Email: l.vandoornen@fss.uu.nl

Projectuitvoerder(s) mw.Drs. P.C.M. Mommersteeg
Tel: 030 25 32 686 Fax: Email: p.mommersteeg@fss.uu.nl

Projectduur 15-02-1998 tot 01-11-1999 (Drs. R.J.E.M. Raymann tot 01-11-1999)
15-01-2001 tot 31-12-2004 verlenging

Overige publicaties 2000 thuishorend binnen Deelgebied I-b

Pompe, G. van der, Schneiderman, N. (2000) Psychoneuroimmunology. Psychology in medicine (Kaptein, Appels & Orth-Gomer, eds.), Bohn Stafleu van Loghum: Houten.

Bijlage II

Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied II

Langdurige psychische vermoeidheid in relatie met arbeid

Bijlage II Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000 van Deelgebied II-a
Epidemiologisch onderzoek

Titel **De invloed van werktijdregelingen op langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.201 -1

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Dr. Ing. IJ. Kant
Tel: 043 38 82 378 Fax: 043 38 84 128
Email: ij.kant@epid.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. N.W.H. Jansen
Tel: 043 38 82 385 Fax: 043 38 84 128
Email: nicole.jansen@epid.unimaas.nl

Projectduur 01-04-1997 tot 01-01-2003

Publicaties 2000

Jansen, N.W.H., Kant, IJ. (2000). Herstelbehoefte in relatie tot verschillende arbeidstijd-regelingen: resultaten van de Maastrichtse Cohort Studie.

In: Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, jaargang 78, nr. 4, p.55-56

Jansen, N.W.H., Kant, IJ. (2000). Need for recovery related to working time arrangements: results from the Maastricht Cohort Study on fatigue at work.

In: International Journal of Behavioral Medicine, vol 7, supplement 1, p. 169

Titel **Postdoc project**

De postdoc's in Deelgebied II-a hebben naast een coördinerende rol ook een begeleidende rol bij de projecten in dit Deelgebied

Projectnummer 580-02.201 -2 *

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectbegeleider(s) Dr.L.G.P.M. van Amelsvoort
Tel: 043 38 82 363 Fax: 043 38 84 128
Email: lgpm.vanamelsvoort@epid.unimaas.nl
mw. Dr.A.J.H.M. Beurskens
Tel: 043 38 82 384 Fax: 043 38 84 128
Email: ajhm.beurskens@epid.unimaas.nl

Publicaties 2000

Amelsvoort van, L.G.P.M., Schouten, E.G., Maan, A.C., Swenne, C.A., Kok, F.J. (2000).

Occupational determinants of heart rate variability. In: International Archives of Occupational and Environmental Health 2000 May; 73 (4), p.55-62.

Titel **Risicofactoren in het ontstaan van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.251

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Dr. Ing. IJ. Kant
Tel: 043 38 82 378 Fax: 043 38 84 128
Email: ij.kant@epid.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. U. Bültmann
Tel: 043 38 82 391 Fax: 043 38 84 128
Email: u.bultmann@epid.unimaas.nl

Projectduur 01-09-1997 tot 01-09-2001

Publicaties 2000

Bültmann, U., De Vries, M., Beurskens, A.J.H.M., Bleijenberg, G., Vercoulen, J.H.M.M., Kant, IJ. Measurement of prolonged fatigue in the working population: Determination of a cutoff point for the Checklist Individual Strength. In: Journal of Occupational Health Psychology, 2000, Vol. 5, No. 4, p.411-416.

Beurskens, A.J.H.M., Bültmann, U., Kant, IJ., Vercoulen, J.H.M.M., Bleijenberg, G., Swaen, G.M.H. (2000). Fatigue among working people: validity of a questionnaire measure. In: Occupational & Environmental Medicine, Vol. 57, No. 5, p.353-357.

Kant, IJ., Beurskens, A.J.H.M., Schröer, C.A.P., Nijhuis, J.N., Schayck van, C.P. Elzen, H.J., Swaen, G.M.H. De maastrichtse cohortstudie naar langdurige vermoeidheid in de arbeidssituatie. In: TBV, 2000, 8, 226 –232.

Titel **Risicofactoren in het beloop van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.252

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit der Gezondheidswetenschappen
Vakgroep Beleid Economie en Organisatie van de Zorg (BEOZ)

Projectleider(s) Prof.dr. F.J.N. Nijhuis
Tel: 043 38 81 560 Fax: 043 36 70 960
Email: frans.nijhuis@beoz.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. N. Janssen
Tel: 043 38 81 602 Fax: 043 36 70 960
Email: nathalie.janssen@beoz.unimaas.nl

Projectduur 01-01-1998 tot 11-03-2002

Titel **Determinanten van arbeidsongeschiktheid en verloop ten gevolge van landurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.253 **

Locatie Universiteit Maastricht, Capaciteitsgroep Medische Sociologie
Onderzoeksinstituut Health

Projectleider(s) Dr. C.A.P. Schröer
Tel: 043 38 82 204 Fax: 043 36 71 048
Email: k.schroer@zw.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) vacature (mw. Drs. W.P.M. van den Heuvel tot 01-09-2000)
Dr. C.A.P. Schröer (zie boven)
Mw. Dr. M. Jansen

Projectduur 01-02-1998 tot 01-02-2002

Titel **Immunologische effecten van psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.254

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Dr. G.M.H. Swaen
Tel: 043 38 82 386 Fax: 043 38 84 128
Email: g.swaen@epid.unimaas.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. D.C.L. Mohren
Tel: 043 38 82 385 Fax: 043 38 84 128
Email: dcl.mohren@epid.unimaas.nl

Projectduur 01-05-1998 tot 01-05-2002

Publicaties 2000

Mohren, D.C.L., Swaen, G..M.H., Borm, P.J.A., Bast, A., Galama, J.M.D. (2000). Psychological Job Demands als risicofactor voor verkoudheid in een Nederlandse beroepsbevolking.
In: TSG tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, jaargang 78/nummer 4, pagina 19.

Titel **Effectiviteit van (reguliere) behandeling op het beloop en herstel van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.255 Deel 1 **

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde en
Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Prof.dr. C.P. van Schayck
Tel: 043 38 82 152 Fax: 043 36 19 344

Email: onno.vanschayck@hag.unimaas.nl
mw. Dr. A.J.H.M. Beurskens
Tel: 043 38 82 384 Fax: 043 38 84 128
Email: ajhm.beurskens@epid.unimaas.nl
Dr. G. Bleijenberg
Tel: 024 36 17 198 Fax: 024 36 13 425
Email: g.bleijenberg@mailbox.kun.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. H. Andrea
Tel: 043 38 84 185 Fax: 043 36 19 344
Email: helene.andrea@hag.unimaas.nl

Projectduur 01-09-1998 tot 01-09-2002

Titel **Effectiviteit van een cognitief-gedragmatige interventie door de huisarts**

Projectnummer 580-02.255 Deel 2 **

Locatie Universiteit Maastricht, Faculteit Geneeskunde,
Capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde en Capaciteitsgroep Epidemiologie

Projectleider(s) Prof.dr. C.P. van Schayck
Tel: 043 38 82 152 Fax: 043 36 19 344
Email: onno.vanschayck@hag.unimaas.nl
mw. Dr. A.J.H.M. Beurskens
Tel: 043 38 82 384 Fax: 043 38 84 128
Email: ajhm.beurskens@epid.unimaas.nl
Dr. G. Bleijenberg
Tel: 024 36 17 198 Fax: 024 36 13 425
Email: g.bleijenberg@mailbox.kun.nl

Projectuitvoerder(s) Drs. M. J.H. Huibers
Tel: 043 38 82 299 Fax: 043 38 84 128
Email: marcus.huibers@hag.unimaas.nl

Projectduur 01-09-1998 tot 01-09-2002

Bijlage II Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000 van Deelgebied II-b

(vervolg) Psychologische factoren van vermoeidheid als psychische klacht

Titel	Het effect van onbillijkheid in werkrelaties op Burnout
Projectnummer	580-02.207 *
Locatie	Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen Capaciteitsgroep Sociale en Organisationspsychologie
Projectleider(s)	Dr. T.W. Taris (tot 1-10-2000) Tel: 024-3612639/58 Fax: 024-3615937 Email: t.taris@psych.kun.nl
Projectuitvoerder(s)	Dr. T.W. Taris (zie boven)
Projectduur	01-10-1998 tot 31-10-2000

Publicaties 2000

Schaufeli, W., Taris, T., & Houtman, I. (2000). Psychische vermoeidheid en werk: Algemene samenvatting en discussie (Fatigue and employment: Summary and discussion). In I. Houtman, W. Schaufeli & T. Taris (eds). Psychische vermoeidheid en arbeid (pp. 9-18). Alphen a/d Rijn: Samsom.

Schaufeli, W.B., Taris, T.W., & Schut, H. (2000). Een verloren paradijs? Inleiding themanummer Psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie (Paradise lost? Introduction to the special issue on fatigue at work). *Gedrag & Gezondheid*, 28, 83-89.

Schreurs, P., Taris, T. & Bakker, A. (2000). Werkdruk, werkstress en burnout (Work load, work stress and burnout). In P.J.M. Iping en A.W. Zwaard (Ed.), *Jaarboek Arbo en Binnenmilieu 2000: Risico's inventariseren., evalueren en beheersen* (pp. 457-471). Alphen a/d Rijn: Samsom.

Schreurs, P.J.G., Taris, T.W., & Caljé, D.G. (2000). Het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek. In W.B. Schaufeli, J.G.F. Hell, & P.J.G. Schreurs (red.), *Het meten van werkstress: Overzicht van methoden, mogelijkheden en moeilijkheden* (pp. 72-83). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

Taris, T.W. (2000). Dispositional need for cognitive closure and self-enhancing beliefs. *Journal of Social Psychology*, 140, 35-50.

Taris, T.W. (2000). Quality of mother-child interaction and the intergenerational transmission of sexual values: A panel study. *Journal of Genetic Psychology*, 161, 169-181.

Taris, T.W. (2000). *A primer to longitudinal data analysis*. London: Sage Publications.

Taris, T.W., Schaufeli, W.B., De Boer, E.M., Schreurs, P.J.G., & Caljé, D.G. (2000). Onbillijkheid in de arbeidssituatie, gezondheid en ziekteverzuim: Hoe ziek is de calculerende leraar? (lack of reciprocity at work, health and sickness absence among Dutch teachers). *Gedrag & Gezondheid*, 28, 123-137.

Taris, T., Schreurs, P., Caljé, D., & Schaufeli, W. (2000). *Opgebrand in het onderwijs*

(Burnout among teachers). In I. Houtman, W. Schaufeli & T. Taris (eds). Psychische vermoeidheid en arbeid (pp. 97-106). Alphen a/d Rijn: Samsom.

Taris, T.W., Schreurs, P.J.G., & Schaufeli, W.B. (2000). Construct validity of the Maslach Burnout Inventory – General Survey: A two-sample examination of its factor structure and correlates. *Work & Stress*, 13, 223-237.

Feij, J.A., Heesink, J.A.M., Taris, R., Taris, T.W., & Van der Velde, M.E.G. (2000). Het proces van sociale integratie van jong-volwassenen: Een terugblik (The social integration of young adults: Looking back). In N. Bleichrodt, H. van der Flier, & P. Koopman (ed.), *Werken en laten werken: Bijdragen vanuit de Arbeids- en Organisationspsychologie (Liber Amicorum Pieter Drenth)* (pp. 175-195). Lisse: Swets & Zeitlinger.

Houtman, I., Schaufeli, W., & Taris, T. (eds, 2000). *Psychische vermoeidheid en arbeid: Cijfers, trends en analyses. (Fatigue at work: Figures, trends and analyses)*. Alphen a/d Rijn: Samsom.

Taris, T.W., Schaufeli, W.B., & Schut, H. (eds, 2000). *Psychische vermoeidheid in de Arbeidssituatie (Special issue: Fatigue at work)*. Themanummer Gedrag, Gezondheid, 28 (3).

Taris, T. (2000). Allochtonen, vluchtelingen en werk: Een complex vraagstuk. In: *De Psycholoog*, 35, 530-532.

Titel	Burnout-besmetting (analyseniveau 2)
Projectnummer	580-02.202 *
Locatie	Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen Capaciteitsgroep Sociale en Organisationspsychologie
Projectleider(s)	Dr. A.B. Bakker Tel: 030 25 39 180 Fax: 030-25 37 584 Email: A.Bakker@fss.uu.nl
Projectuitvoerder(s)	Dr. A.B. Bakker (zie boven)
Projectduur	01-09-1996 tot 01-09-1998

Titel	Burnout en sociale vergelijking (analyseniveau 2)
Projectnummer	580-02.203
Locatie	Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit PPSW Vakgroep Sociale en Organisationspsychologie
Projectleider(s)	Prof.dr. A.P. Buunk Tel: 050 36 36 380 Fax: 050 36 36 304 Email: a.p.buunk@ppsw.rug.nl Dr. N. W. Van Yperen Tel: 050-36 36 332 Fax: 050 363 45 81 Email: n.van.yperen@ppsw.rug.nl
Projectuitvoerder(s)	mw. Drs. V. Brenninkmeijer Tel: 050 36 36 438 Fax: 050 36 34 581 Email: v.brenninkmeijer@ppsw.rug.nl

Projectduur 01-09-1997 tot 01-12-2001

Publicaties 2000

Buunk, B.P., & Brenninkmeijer, V. (2000). Social comparison processes among depressed individuals: Evidence for the evolutionary perspective on involuntary subordinate strategies? In: L. Sloman and P. Gilbert (Eds.), Subordination and defeat: An evolutionary approach to mood disorders and their therapy, pp.147-164. Mahwah.

Erlbaum, N.J., Brenninkmeijer, V., Yperen van, N.W., Buunk, B.P. (2000).
Hoe kan een docent individueel feedback krijgen over de werkbeleving?
Handboek personeelsbeleid in de autonome school, Supplement 17, pp. B435-1 t/m B435-9.

Brenninkmeijer, V., Yperen van, N.W., Buunk, B.P. (2000). Burnout and depression are not identical twins: Is decline of superiority a distinguishing feature?

Yperen van, N.W. & Snijders, T.A.B. (2000). A multilevel analysis of the Demands-Control Model: Is stress at work determined by factors at the group level or the individual level?
In: Journal of Occupational Health Psychology, 5, 182-190.

Titel **De rol van persoonlijkheid en temperament in de relatie tussen werkstress en psychische vermoeidheid (analyseniveau 1)**

Projectnummer 580-02.204

Locatie Katholieke Universiteit Brabant, Faculteit Sociale Wetenschappen
Vakgroep Psychologie

Projectleider(s) Prof.dr. G.L. van Heck
Tel: 013 46 62 522 Fax: 013 46 62 370 Email: g.l.vanheck@kub.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Dr. J. de Vries
Tel: 013 46 62 705 Fax: 013 46 62 370 Email: j.devries@kub.nl
mw. Drs. H.J. Michielsen
Tel: 013 46 62 299 Fax: 013 46 62 370
Email: h.j.michielsen@kub.nl

Projectduur 01-05-1997 tot 01-05-2002

Titel **Psychische vermoeidheid, ingrijpende gebeurtenissen op het werk en controleverlies (analyseniveau 3)**

Projectnummer 580-02.205

Locatie Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale wetenschappen Capaciteitsgroep
Klinische Psychologie

Projectleider(s) Prof.dr. R.J. Kleber
Tel: 030 25 31 785 Fax: 030 25 34 718 Email: r.kleber@fss.uu.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. E. van der Ploeg
Tel: 030 25 37 553 Fax: 030 25 34 718
Email: e.vanderploeg@fss.uu.nl

Projectduur 16-04-1998 tot 16-04-2002

Titel **Effecten van autonome teamarbeid op psychische vermoeidheid**
Projectnummer 580-02.206
Locatie Technische Universiteit Eindhoven, Faculteit Technologie Management,
Capaciteitsgroep Technologie en Arbeid
Katholieke Universiteit Nijmegen, Faculteit Sociale wetenschappen
Vakgroep Arbeid- en Organisationspsychologie
Projectleider(s) mw. Prof. dr. C.G. Rutte (TUE)
Tel: 040 24 73 580 Fax: 040 24 37 161 Email: c.g.rutte@tm.tue.nl
Prof.dr. M.A.J. Kompier (KUN)
Tel: 024 361 26 39 Fax: 024 361 59 37
Email: kompier@psych.kun.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. H. van Mierlo
Tel: 040 247 24 41 Fax: 040 24 37 161
Email: h.v.mierlo@tm.tue.nl
Projectduur 01-02-1999 tot 01-02-2003

Publicaties 2000

Van Mierlo, H., Rutte, C.G., Seinen, B. & Kompier, M.A.J. (2000). Autonome teamarbeid, individuele taakkenmerken en psychisch welbevinden: Een pilotstudie. In: Gedrag en Gezondheid, 28, 159-171.

Van Mierlo, H. (2000). Werkgerelateerd welzijn op groepsniveau: Autonome teamarbeid. In: Training & Development Management, 11, 28-29.

Titel **Two Models at work: Towards an integration of the Demand-Control Model and the Effort-Reward Imbalance Model in human service work in prediction of burnout and motivation outcomes**
Projectnummer 580-02.209
Locatie Universiteit Utrecht, Vakgroep Sociale en Organisationspsychologie
Projectleider(s) Dr. J. de Jonge
Tel: 030 25 33 494 Fax: 030 25 37 584 Email: j.dejonge@fss.uu.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. N. Van Vegchel
Tel: 030 25 36 716 Email: n.vanvegchel@fss.uu.nl
Projectduur 1-11-2000 tot 1-11-2004

Publicaties 2000

Jonge, J. de, Bosma, H., Peter, R., & Siegrist, J. (2000). Twee werkstress-modellen en psychische gezondheid: het Job Demand-Control Model en het Effort-Reward Imbalance Model. In: Gedrag en Gezondheid, 28(3), 106-122.

Jonge, J. de, & Hamers, J.P.H. (2000). Inspanningen en beloningen in het werk van verplegenden en verzorgenden: Een kwestie van balans of disbalans?
In: *Verpleegkunde: Nederlands-Vlaams wetenschappelijk tijdschrift voor verpleegkundigen*, 15(2), 64-73.

Jonge, J. de, Bosma, H., Peter, R., & Siegrist, J. (2000). Job strain, effort-reward imbalance and employee well-being: A large-scale cross-sectional study.
In: *Social Science and Medicine*, 50(9), 1317-1327.

Jonge, J. de, Dollard, M.F., Dormann, C., Blanc, P.M. Le, & Houtman, I.L.D. (2000). The Demand-Control Model: Specific demands, specific control, and well-defined groups. In: *International Journal of Stress Management*, 7(4), 269-287.

Jonge, J. de, Reuvers, M.M.E.N., Houtman, I.L.D., Bongers, P.M., & Kompier, M.A.J. (2000). Linear and nonlinear relations between psychosocial job characteristics, subjective outcomes, and sickness absence: Baseline results from SMASH.
In: *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(2), 256-268.

Dollard, M.F., Winefield, H.R., Winefield, A.H., & Jonge, J. de (2000). Psychosocial job strain and productivity in human service workers: A test of the Demand-Control-Support Model.
In: *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73, 501-510.

Bijlage III

Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied III

Diagnostiek, behandeling en begeleiding gericht op het behoud of herstel van arbeidsvermogen in relatie met psychische vermoeidheid

Tel: 020 56 64 949 Fax: 020 69 75 359 Email:p.b.smits@amc.uva.nl
Projectuitvoerder(s) Dr. J.H.A.M. Verbeek (zie boven)
Drs. P.B.A. Smits (zie boven)
mw. Drs. C.D. de Buisonjé (tot 1 februari 2001)

Projectduur 01-09-1998 tot 01-07-2001

Publicaties 2000

Smits, P.B.A., Buisonjé de, C.D., Verbeek, J.H.A.M.(2000). Richtlijnen bij langdurige psychische problematiek in de opleiding en nascholing voor bedrijfsartsen. Abstract voor het praktijkcongres 'Door werk gevloerd' van het NWO PRIORITEIT-programma Psychische Vermoeidheid in de Arbeidssituatie, 14-15 november 2000.

Smits, P.B.A., Verbeek, J.H.A.M., Dijk van, F.J.H. , Metz, J.C.M., Cate, Th.J.
Evaluation of a postgraduate educational programme for occupational physicians on work rehabilitation guidelines for patients with low back pain. In: Occupational and Environmental Medicine, 2000,57,645-646

Titel **Effectiviteit van een directief georiënteerde sociaal medische begeleiding van werknemers met langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie**

Projectnummer 580-02.304 **

Locatie Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Gezondheidskunde, Coronel Instituut Academisch Medisch Centrum (AMC)

Projectleider(s) Dr. J.H.A.M. Verbeek
Tel: 020 56 65 333 Fax: 020 69 77 161
Email: j.h.verbeek@amc.uva.nl

Projectuitvoerder(s) mw. Drs. K. Nieuwenhuijsen
Tel: 020 56 65 320 Fax: 020 69 77 161
Email: k.nieuwenhuijsen@amc.uva.nl

Projectduur 15-06-1999 tot 15-06-2003

Titel **Signaleringsysteem Psychische Vermoeidheid en Psychosociale Arbeidsbelasting**

Projectnummer 580-02.800

Locatie Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg (SKB)

Projectleider(s) Drs. R.J. Fortuin
Tel: 020 69 04 046 Fax: 020 69 51 281 Email: r.fortuin@skb.nl

Projectuitvoerder(s) Dr. M. van Veldhoven
Tel: 020 69 04 046 Fax: 020 69 51 281
Email: van.veldhoven.consultancy@wxs.nl

Dr. J.P.J. Broersen
Tel: 020 69 04 046 Fax: 020 69 51 281
Email: s.broersen@skb.nl

Projectduur 01-01-1998 tot 01-01-2001

Publicaties 2000

Fortuin, R.J., Veldhoven van, M., Broersen, J.P.J. (2000). Werkstress in beeld.

In: Maandblad voor Arbeidsomstandigheden, 76: 30-33.

Veldhoven van, M., Jonge de, J., Broersen, J.P.J., Kompier, M.A.J., Meijman, T.F. Specific relationships between psychosocial job conditions and job-related stress: a three-level analytic approach. (Submitted.)

Hulst van der, M., Veldhoven van, M. Overtime in relation to psychosocial work characteristics and work-related well-being. (Submitted.)

Hubert, A.B., Veldhoven van, M. Risk sectors for undesired behaviour and mobbing. (Submitted.)

Bijlage IV

Projecten / Publicaties 2000 Deelgebied IV

Psychische vermoeidheid, Chronisch Ziekten en Arbeid

Bijlage IV Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000 van Deelgebied IV
Psychische vermoeidheid, Chronisch Zieken en Arbeid

Titel **Chronische insomnie en prestatievermogen**
Projectnummer 580-02.401 **
Locatie Universiteit van Amsterdam Faculteit der Psychologie
 Vakgroep Psychonomie
Projectleider(s) Prof.dr. G.A. Kerkhof
 Tel: 071 52 73 920 Fax: 071 52 73 783
 Email: gk@hsr.nl
Projectuitvoerder(s) Drs. M. Varkevisser
 Tel: 020 525 68 40 Fax: 020 63 91 656
 Email: varkevisser@psy.uva.nl
Projectduur 01-10-1999 tot 01-10-2003

Titel **Coping met diabetes mellitus en (psychische) vermoeidheid in
arbeidssituaties**
Projectnummer 580-02.402 **
Locatie Universitair Medisch Centrum Utrecht
 Werkgroep Psychologie van Gezondheid en Ziekte
Projectleider(s) Prof.dr. J.A.M. Winnubst
 Tel: 030 25 32 262 Fax: 030 25 39 038
 Email: j.a.m.winnubst@med.uu.nl
 Dr. W.J.G. Ros
 Tel: 030 25 38 854 Fax: 030 253 90 38
 Email: w.j.g.ros@med.uu.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. I. Weijman
 Tel: 030 25 38 436 Fax: 030 25 39 038 Email: i.weijman@med.uu.nl
Projectduur 15-06-1999 tot 15-06-2003

Titel **Korte en lange termijn effecten bij patient-gebonden
stressmanagement training**
Projectnummer 580-02.403 **
Locatie Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Klinische Psychologie Faculteit
 Psychologie
Projectleider(s) Prof.dr. P.M.G. Emmelkamp
 Tel: 020 52 56 718 Fax: 020 63 91 369
 Email: emmelkamp@psy.uva.nl
Projectuitvoerder(s) mw. Drs. W. De Vente
 Tel: 020 525 68 18 Fax : Email: devente@psy.uva.nl
 Dr. H.J. Kamphuis
 Tel: 020 52 56 785 Fax: 020 63 91 369
 Email: kp_kamphuis@macmail.psy.uva.nl
Projectduur 01-10-1999 tot 01-10-2003

Titel **Samenwerking tussen huisarts en bedrijfsarts bij psychische vermoeidheid in arbeidssituaties: 1e fase**

Projectnummer 580-02.404 **

Locatie TNO-Arbeid

Projectleider(s) Dr. P.C. Buijs
Tel: 023 55 49 488 Fax: 023 55 49 304
Email: p.buijs@arbeid.tno.nl

Projectuitvoerder(s) Dr. P.C. Buijs (zie boven)

Projectduur 1-10-1999 tot 31-12-2002

Titel **Het belang van regelmogelijkheden in het werk voor mensen met reumatoïde arthritis**

Projectnummer 580-02.405 **

Locatie Jan van Breemen Instituut,

Projectleider(s) Prof.dr. B.A.C. Dijkmans
Tel: 020 58 96 589 Fax: 020 48 96 704 Email: jbi@sara.nl
mw. Prof.dr. M.H.W. Frings-Dresen
Tel: 020 56 65 385 Fax: 020 69 77 161: Email: m.frings@amc.uva.nl
Drs. Th.F. Nijssen
Tel: 020 58 96 280 Fax: 020 48 96 704
Email: jbi.kjk.nijssen@wxs.nl

Projectuitvoerder(s) Drs. Th.F. Nijssen (zie boven)

Projectduur

Voorts kunnen de volgende onderzoeksprojecten, die in samenwerking met het deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij Chronisch Zieken (AGP) worden uitgevoerd, inhoudelijk onder Deelgebied IV worden gerekend:

Titel Effectiviteit van (reguliere) behandeling op het beloop en herstel van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie
Projectnummer 580-02.255 (zie Deelgebied II-a)

Titel Determinanten van arbeidsongeschiktheid en verloop ten gevolge van langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie
Projectnummer 580-02.253 (zie Deelgebied II-a)

Titel Evaluatie van sociaal-medische begeleidingsprogramma's van werknemers met langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie
Projectnummer 580-02.302 (zie Deelgebied III)

Titel De ontwikkeling en evaluatie van onderwijs in interventievaardigheden voor bedrijfsartsen
Projectnummer 580-02.303 (zie Deelgebied III)

Titel Effectiviteit van een directief georiënteerde sociaal medische begeleiding van werknemers met langdurige psychische vermoeidheid in de arbeidssituatie
Projectnummer 580-02.304 (zie Deelgebied III)

Titel Postdoc coördinatie Deelgebied III en Deelgebied IV
Projectnummer 580-02.305 (zie Deelgebied III en Deelgebied IV)

Bijlage V

Overige projecten / Publicaties 2000

Bijlage V Overige Onderzoeksprojecten / Publicaties 2000

Projecten ter uitvoering van Secundaire Analyses op gegevensbestanden

Titel Secundaire analyses
Projectnummer 580-02.501
Locatie Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg (SKB)
Projectleider(s) Dr. J.P.J. Broersen
Tel: 020 69 04 046 Fax: 020 69 51 281
Email: s.broersen@skb.nl
Projectuitvoerder(s) Dr. J.P.J. Broersen (zie boven)
Publicaties 2000 Project heeft mede geleid tot de publicatie over Secundaire Analyses
"Psychische Vermoeidheid en werk:Cijfers, trends en analyses"

Titel Secundaire analyses
Projectnummer 580-02.502
Locatie Rijksuniversiteit Leiden, Faculteit Sociale wetenschappen
Vakgroep Sociale- en Organisationspsychologie
Projectleider(s) Dr. P. de Heus
Tel: 071 52 73 716 Fax: 071 52 73 619
Email: deheus1@rulfsw.leidenuniv.nl
Projectuitvoerder(s) Dr. P. de Heus (zie boven)
Publicaties 2000 Project heeft mede geleid tot de publicatie over Secundaire Analyses
"Psychische Vermoeidheid en werk:Cijfers, trends en analyses"

Titel Secundaire analyses
Projectnummer 580-02.503
Locatie TNO-Arbeid,
Projectleider(s) mw. Dr. I.L.D. Houtman
Tel: 023 55 4 9 924 Fax: 023 55 49 304
Email: i.houtman@arbeid.tno.nl
Projectuitvoerder(s) mw.Dr. I.L.D. Houtman (zie boven)
Dr. J.P.J. Broersen
Tel: 020 69 04 046 Fax: 020 69 51 281
Email: s.broersen@skb.nl
Publicaties 2000 Project heeft mede geleid tot de publicatie over Secundaire Analyses
"Psychische Vermoeidheid en werk:Cijfers, trends en analyses"

Titel Secundaire analyses
Projectnummer 580-02.505
Locatie Universiteit Utrecht, Vakgroep Sociale en Organisationspsychologie Faculteit
Sociale Wetenschappen
Projectleider(s) Prof.dr. W.B. Schaufeli
Tel: 030 25 39 093 Fax: 030 25 37 584
Email: w.schaufeli@fss.uu.nl
Projectuitvoerder(s) Dr.T.W. Taris

Publicaties 2000

Project heeft mede geleid tot de publicatie over Secundaire Analyses
"Psychische Vermoeidheid en werk:Cijfers, trends en analyses"

Projecten in samenwerking met de Bonden

Titel **Preventie van werkdruk en psychische vermoeidheid door vakbonden, een onderzoek in de dienstensector**

Projectnummer 580-02.901

Locatie FNV Bondgenoten, Dienst B.O.S.

Projectleider(s) Dr. J.M. Warning
Tel: 030 27 38 926 Fax: 030 27 38 690 Email: janwarn@bg.fnv.nl

Projectuitvoerder(s) Dr. J.M. Warning (zie boven)

Projectduur 01-03-1997 tot 01-03-2000
Project afgerond op 17 februari 2000 met een proefschrift

Publicaties 2000 Werkdruk een nieuw vakbondsthema (proefschrift)

Titel **Determinanten en effecten van werkdruk in de bouwsector (strukton)**

Projectnummer 580-02.100C ***

Locatie Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit PPSW
Vakgroep Experimentele en Arbeidspsychologie

Projectleider(s) Prof.dr. T.F. Meijman
Tel: 050 36 36 472 Fax: 050 36 36 304
Email: t.f.meijman@ppsw.rug.nl

Projectuitvoerder(s) vacature (mw. Drs. J. Brouwer tot 01-09-2000)
Dr. J. Schellekens Tel: 050 36 36 406
Email: j.m.h.schellekens@ppsw.rug.nl

Projectduur 01-11-1997 tot 01-09-2000
Project in verband met het vertrek van de onderzoekster stopgezet.

* = onderzoeksprojecten die worden uitgevoerd door postdoc's

** = PVA onderzoeksprojecten die worden uitgevoerd in samenwerking met het deelprogramma Arbeidsgebonden Problematiek bij chronisch Zieken (AGP)

*** = onderzoeksprojecten die inhoudelijk samenhangen met het PVA-programma, doch geen subsidie ontvangen uit het PVA-programma

Bijlage VI

Adreslijst leden Dwarsverbandcommissie PVA

Bijlage VI Adreslijst van de leden van de Dwarsverbandcommissie PVA

Prof.dr. T.F. Meijman (voorzitter)

*Projectleider voor deelgebied I:
Acute psychische vermoeidheid*
Rijksuniversiteit Groningen
Experimentele- & Arbeidspsychologie
Grote Kruisstraat 2/1
9712 TS GRONINGEN
tel: 050 36 36 472
fax: 050 36 36 304
e-mail: t.f.meijman@ppsw.rug.nl

Dr. G.M.H. Swaen

*Projectleider voor deelgebied II-a:
Langdurige psychische vermoeidheid:
epidemiologisch onderzoek*
Universiteit Maastricht
Faculteit Geneeskunde
Capaciteitsgroep Epidemiologie
Postbus 616
6200 MD MAASTRICHT
tel: 043 38 82 386
fax 043 38 84 128
email g.swaen@epid.unimaas.nl

Prof.dr. W.B. Schaufeli

*Projectleider voor deelgebied II-b:
Langdurige psychische vermoeidheid: psychische
processen*
Universiteit Utrecht
Onderzoeksschool Psychology -& Health
Heidelberglaan 1
3584 CS UTRECHT
tel: 030 25 39 093
fax: 030 25 37 584
e-mail: w.schaufeli@fss.uu.nl

Prof.dr. F.J.H. van Dijk

*Projectleider voor deelgebied III:
Diagnostiek, behandeling en begeleiding en reïntegratie*
*Projectleider voor deelgebied IV:
Psychische vermoeidheid, chronisch zieken en arbeid*
Coronel Instituut
AMC/UvA
Meibergdreef 15
1105 AZ AMSTERDAM
tel: 020 56 65 325
fax: 020 69 77 161

Prof.dr. Ch. J. de Wolff

Namens het Gebied
Maatschappij- en Gedragwetenschappen
Gomarius Messtraat 19
6603 CS WIJCHEN
tel: 024 64 17 621
fax: 024 35 10 250
email: c.j.dewolff@wxs.nl

Prof.dr. R.J. van den Bosch

Namens het Gebied
Medische Wetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen
Vakgroep Psychiatrie
Postbus 30001
9700 RB GRONINGEN
tel: 050 36 12 065
email: r.j.van.den.bosch@med.rug.nl

mw. Drs. D.C.J. Borsboom

secretaris van het PVA programma
NWO, Gebied MaG
Maatschappij- en Gedragwetenschappen
Postbus 93461
2509 AL DEN HAAG
tel: 070 34 40 906
fax: 070 38 32 841
e-mail: borsboom@nwo.nl

mw. Dr. ir. J. de Boer

2^e secretaris van het PVA -programma
ZON MW
Postbus 93245
2509 AE DEN HAAG
tel: 070 34 95 198
fax: 070 34 95 100
e-mail: boer@nwo.nl

mw. Drs. Ch. A. Bos

Voorlichtster bij het PVA-programma
NWO, Gebied MaG
Maatschappij- en Gedragwetenschappen
Postbus 93461
2509 AL DEN HAAG
tel: 070 34 40 938
fax: 070 38 32 841

e-mail: f.j.vandijk@amc.uva.nl

email: bosc@nwo.nl